

Havebladet

NR. 1 / APRIL 2019

Kolonihaveforbundet

MULIG MASSAKRE PÅ KOLONIHAYERNE?

Biernes
dag

**Guide:
Byg en
stentrappe**

**Nyt tema:
Krydderurter**

**Bruger I
havekonsulenten?**

Læs også: Fra skrot til økoslot / Læg i blandingskultur

Hvad **DRØM**

Vi er specialister i nye kolonihavehuse og fritidshuse bygget efter **DINE** ønsker

INDIVIDUELT BYGGERI TIL STANDARD PRISER

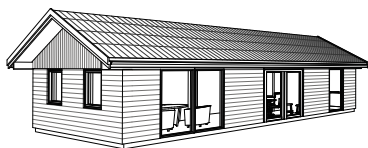
MER du om?

Kampagne Huse

De første
10 købere
kan fratrække
kr. 50.000,-

Nøglefærdig 50 m²
Pris 575.000*

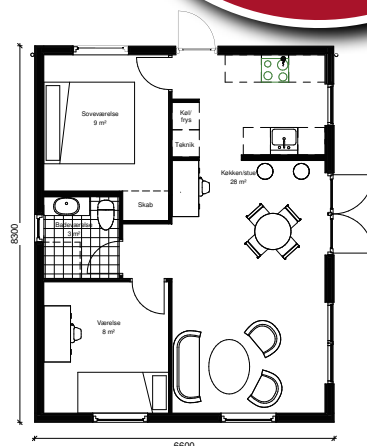
HVAD ER MED:

- ✓ Støbt sokkel og gulv
- ✓ Køkken inkl. hårde hvidevarer
- ✓ Fliser i bad på gulv og i brus
- ✓ 14 mm lamelparket gulv
- ✓ El og VVS installation
- ✓ Sanitet til bad

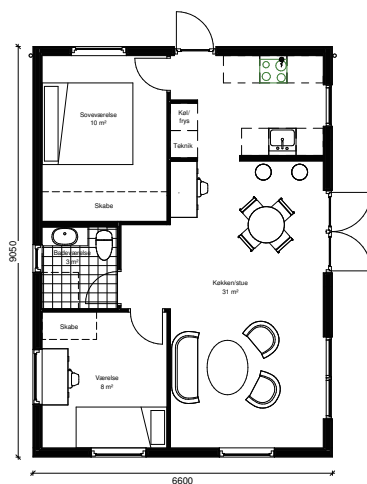
Isolering:

Gulv 200mm
Loft 200 mm
Vægge 150 mm

* Eksl. stikledninger og malearbejde.

Nøglefærdigt 55 m²
Pris 625.000*

Nøglefærdig 60 m²
Pris 660.000*

Tlf. 25 85 69 11

WWW.COMBIGRUPPEN.DK

**COMBI
GRUPPEN**

Af Preben Jacobsen / Forbundsformand

Kære medlemmer,
regeringens udspil "Danmarks
hovedstad frem mod 2030",
har skabt uro i starten af den
nye havesæson

Se artiklen side 6.

Massakre på kolonihaverne

Da Svend Auken i 2001 lavede kolonihaveloven, var det for at sikre kolonihaverne mod nedlæggelse. Han vidste, hvad en nedlæggelse eller flytning betød for de mange mennesker, der simpelthen ikke har kræfter og energi til at starte forfra. Det var vigtigt at bevare kolonihaven og sikre almindelige mennesker adgang til et stykke jord, et rekreativt frirum, et frikvarter fra en stresset dagligdag. Kolonihaven er i dag stadig en del af det grønne byrum/byliv, vi alle sætter pris på.

Kolonihaven er et stykke dansk kultur, der har stor sundhedsmæssig betydning. Vi ved fra forskellige undersøgelser, at arbejdet i og med naturen har stor både fysisk og psykisk betydning for folkesundheden,

og faktisk sparer sundhedsvæsenet for mange penge. Med regeringens udspil "Danmarks hovedstad frem mod 2030", lægger regeringen med 52 initiativer op til at styrke hovedstadsområdet; et meget spændende oplæg. Desværre er et af initiativerne en ændring af kolonihaveloven, der ikke kun rammer kolonihaverne i hovedstadsområdet men i hele landet. Udspillet lægger op til, at kommunerne fremover kan omplacere/flytte kolonihaver, så de nuværende kolonihaveområder kan anvendes til andre formål som boliger og erhverv, hvilket ikke er muligt med den nuværende lovgivning. Dermed fjerner man den sikkerhed som Erhvervsstyrelsen netop selv påpeger som det væsentligste element i kolonihavelovens beskyttelse af kolonihaveområderne. Styrelsen skriver: "Kolonihaveloven sikrer, at langt den overvejende del af kolonihaveområderne forbliver varige kolonihaver, der ikke kan nedlægges som led i kommunernes almindelige kommune- og byplanlægning".

Hvorfor lave kolonihaveloven om?

Kolonihaveloven giver allerede i dag kommunerne mulighed for at flytte et kolonihaveområde, hvis væsentlige, samfundsmæssige hensyn gør det nødvendigt at disponere over arealet til et formål, der ikke kan tilgodeses et andet sted i kommunen. Her tænkes ikke på nye boliger eller erhvervsområder. Med de foreslåede ændringer fjerner man den sikkerhed, som netop lå i, at kommunerne ikke kunne skalte og valte med de varige kolonihaveområder efter forgodtbefindende. Den sikkerhed var væsentlig i 2001, og med det

nuværende ønske om at kunne flytte/omplacere kolonihaveområder, er den vigtig som aldrig før. Men i stedet for at respektere lovgivningen, hvor den viser sin berettigelse og hvor vi har brug for beskyttelsen, forsøger man bare at ændre loven - den går bare ikke.

Frivillighedsselementet

Regeringen har i sidste øjeblik føjet et frivillighedsselement ind i forslaget. Det betyder, at man ikke kan flytte foreningens medlemmer uden at medlemmer og forening støtter op. Vi ser frivillighedsselementet som en taktisk foranstaltning for at undgå uro før det forestående folketingsvalg. Efter valget kan frivillighedsselementet under politiske forhandlinger blive fjernet fra udspillet, fordi elementet i bund og grund kan sætte en stopper for kommunernes ønske om at flytte bestemte haveforeninger.

Kolonihaveloven er ikke en grundlov

Kolonihaveloven er desværre ikke en grundlov. Derfor kan den ændres med et simpelt flertal i Folketinget. At kæmpe imod udspillet og afmonteringen af kolonihavelovens varighedsbegreb er derfor en kamp, vi på forhånd vil tabe. I stedet holder vi fokus på at vores medlemmer fortsat skal have de bedste vilkår, og derfor vil vores kamp handle om at sikre, at frivillighedsselementet bliver i udspillet! Også efter valget! På den måde kan vi skabe en situation, hvor alle vores haveforeninger kun kan flyttes, hvis de selv ønsker det. Men vi ved det bliver op ad bakke, for rigtig mange kommuner ser positivt på muligheden for at udnytte de attraktive

KOLONIHAVE
FORBUNDET

KOLONIHAVEFORBUNDETS
HOVEDKONTOR OG REDAKTION

Smedeholm 13 C, 2. th.

2730 Herlev

Tlf. 38 28 87 50

info@kolonihave.dk

www.kolonihaveforbundet.dk

KONTORETS TELEFON- OG ÅBNINGSTIDER

Mandag-torsdag 10-12

Fredag Lukket

DEN GRØNNE LINJE

Tirsdage 9.30-12.30

ANNONCEKSPEDITION

Vendemus ApS

Tlf. 72 22 70 80

jan@vendemus.dk

www.vendemus.dk

kolonihaveområder til andre formål. Det fokus, der har været på vores kolonihaveområder, er meget bekymrende. Ikke kun for de varige områder, som nu er sikret af kolonihaveloven, men også de ikke-varige områder, der udelukkende er sikret af deres lejeaftale. Endelig synes vi ikke, at det er i orden, at embedsmænd og politikere har undgået at informere os om oplægget, inden det blev fremlagt. Det bekræfter os kun i, at de for alt i verden ikke ønsker at skabe uro og sende os i kamp, før udspillet er på plads. Når jeg taler om massakre i overskriften, er det fordi vi ved, hvilken betydning en flytning af en forening har for vores medlemmer. Rigtig mange af vores ældre har ikke kræfter og energi til at begynde forfra, de må stoppe, de ryger ud af fællesskabet, de mister den fysiske og psykiske påvirkning, som vi ved fra flere undersøgelser har betydning for sundheden og evnen til at være mobil. Afstanden til den nye forening har også stor betydning for frafaldet. Så det er ikke bare at flytte en forening. Det har store menneskelige omkostninger.

En politisk tendens

Vi ser en tendens i tiden. Hver gang en bestemmelse, der skal beskytte os mod indgreb og sikre vores værdier for fremtiden, er i vejen for politikkerne, så laver man bare loven om eller affreder fredede kulturværdier. Det er netop når det sker, vi har behov for sikkerhed. Der er slogan i udspillet "Plads til alle", men skal det være på bekostning af vores ca. 40.000 medlemmers sikkerhed? Vi siger nej, og gør klar til at kæmpe for vores medlemmers eksistens og sikkerhed.

Lad os sammen kæmpe

Det er vigtigt at vi alle kæmper og presser vores politikere, både de lokale i kommunerne og dem på Christiansborg, for at frivillighedselementet også er en del af forslaget efter valget. Sker det ikke, vil massakren på vores haver blive en realitet. Det er vigtigt, at vi alle støtter op.

God havestart

INDHOLD

- 4 Lederen
- 6 Regeringen ønsker at flytte kolonihaveområder
- 8 Det Internationale Kolonihaveforbund
- 10 Aktiv i haven
- 14 Løg i blandingskultur
- 15 Den syge side
- 16 Lidt af hvert
- 20 Astrids have
- 21 Havebladets ABC
- 22 Morfars prydhave
- 23 Smuk prydkirsebær
- 24 Fermenterede planteekstrakter
- 26 Guide: Opbygning af trappe
- 28 I forbifarten
- 30 Krydderurter
- 32 Frodighed og liv i haven
- 36 Lidt af hvert
- 39 Krydsord
- 40 Hvem tegner hvide striber på min himmel?
- 41 Såning
- 42 Vildskud fjernes
- 44 Den grønne linje
- 45 Biernes dag: 20. maj 2019
- 46 Vores ansigter udadtil
- 47 Bruger I havekonsulenten?
- 48 Sig nærmer tiden...
- 49 Fik du haven bedømt og til hvad?
- 50 Fra skrot til økoslot
- 52 "Hvorfor skal vi være medlem af Kolonihaveforbundet?"
- 54 Konsulentmøde i Svendborg
- 55 Kolonihavejura
- 56 Sådan logger du på DialogNet
- 57 Mangler I en kasserer?
- 58 Kolonihaveforbundet ønsker tillykke

FORSIDEBILLEDE

Adobe Stock

REDAKTION

• Forbundsformand
Preben Jacobsen
(ansvarshavende)
• Grethe Bjerregaard
(redaktør)
• Hovedbestyrelses-
medlem Ole Michél

TILKNYTTET REDAKTIONEN

• Hovedbestyrelses-
medlem
Preben Sørensen
• Landskabsarkitekt-
erne Ole Statta og
Hans Preisler
• Direktør Ditte Jensen

ANSVAR

Hvor intet andet er
nævnt er illustrationer
af artiklens forfatter.
Redaktionen påtager
sig intet ansvar for
stof, der indsendes
uopfordret til
Havebladet.

LAYOUT OG TRYK

Novagraf A/S
Eftertryk er ikke tilladt

OPLAG

Ca. 40.500

ISSN

0017-8497

REDAKTIONELT STOF FRA FORENINGERNE TIL HAVEBLADET 2/2019

Udbedes til
redaktionen senest
8. april 2019.
Havebladet 2/2019
udkommer primo
juni 2019.

Regeringen ønsker at flytte koloni

Regeringen præsenterede i slutningen af januar 2019 et udspil, hvori landets kommuner kan omplacere kolonihaver, så nuværende kolonihavearealer kan bruges til andre formål. Udspillet skaber stor usikkerhed for landets kolonihaveforeninger.

Den 24. januar præsenterede regeringen et udspil kaldet "Danmarks hovedstad frem mod 2030". Udspillet indeholder 52 initiativer, som samlet skal styrke hovedstadsområdet. Men med initiativerne åbner regeringen op for, at alle landets kommuner kan omplacere kolonihaver, så nuværende kolonihavearealer kan anvendes til andre formål som f.eks. boliger eller erhvervsbyggeri. "Danmarks hovedstad" omhandler altså ikke kun hovedstaden.

Mange kommuner mangler plads til at bygge nye, store lejlighedskomplekser og erhvervsområder tæt på kollektiv trafik såsom letbane, metro og tog. Byerne vokser og presset stiger. Det er i den sammenhæng, at regeringen har foreslået, at kommunerne i fremtiden kan udnytte kolonihavearealerne. Lige nu indeholder udspillet heldigvis et frivillighedselement, som betyder, at kommunerne kun kan omplacere, hvis de berørte haveforeninger er enige i omplaceringen.

Af Iben Sandra Svensson / Kommunikation
og politisk betjening, Kolonihaveforbundet
Fotos: Pixabay

FAKTA

Aalborg Kommune er vokset med 15.000 indbyggere siden 2010, Aarhus Kommune forventer en befolkningstilvækst på 14 % over de kommende ti år og hovedstadsområdet skal, frem mod 2030, skabe plads til 200.000 nye borgere.

haveområder

Frivillighedselementet

- en taktik til at undgå uro før valget

I Kolonihaveforbundet har vi modtaget udspillet med skepsis og mener, at regeringens forslag skaber stor usikkerhed for vores medlemmer. Det kræver en ændring af den nuværende lovgivning at flytte de varige kolonihaver. Derfor har vi fokus på lovgivningsprocessen, som vi følger meget tæt.

Vi mener, at frivillighedselementet med sandsynlighed er en politisk metode til at undgå, at vi skaber uro før valget. I en politisk forhandling

kan det hurtigt blive aktuelt at fjerne forbeholdet om, at der skal opnås tilslutning fra den enkelte kolonihaveforening; og efter valget kan frivillighedselementet blive slettet fra udspillet, uden det har konsekvenser for politikerne. Det accepterer vi ikke.

Alliancer og kamp for frivillighedselementet

Udspillet er blevet præsenteret tæt på det kommende folketingsvalg, men det er sandsynligt, at det er blevet forhandlet mellem parterne længe forinden. Derfor tager vi sagen aldeles alvorligt.

I januar oprettede vi en styregruppe med medlemmer fra Kolonihaveforbundets Forretningsudvalg, der i samarbejde med professionelle, politiske rådgivere har udarbejdet en strategi. Vi arbejder nu på at skabe nogle stærke samarbejdsalliancer inden for Christiansborgs mure, der kan hjælpe os med at sikre vores interesse i at bevare varige kolonihaveområder. Vi kæmper også for, at politikerne på Christiansborg ikke giver kommunerne mandat til at fjerne frivillighedselementet fra udspillet.

Plads til alle

I de kommende måneder arrangerer vi forskellige aktiviteter, som skal synliggøre os og vores budskaber i det politiske landskab. Fokus for aktiviteterne

CITAT FRA UDSPILLET § 9 UNDER "PLADS TIL ALLE":

"Regeringen vil give kommunerne bedre mulighed for at omplacere kolonihaveområder, så nuværende kolonihavearealer kan anvendes til andre formål som fx boliger eller erhvervsbyggeri tæt på letbanestationerne. Omplaceringen forudsætter, at der kan opnås tilslutning fra den enkelte kolonihaveforening."

er, hvordan kolonihaverne bidrager til et socialt og grønt byliv, hvor der er plads til alle.

Med udspillet beskriver regeringen byer med plads til alle og det er – ulogisk nok – hvorfor de mener landets kolonihaver må vige for nye boliger og erhvervsbyggeri.

Følg med

Hvis du ønsker at følge med i arbejdet for at bevare alle haver, kan du holde dig orienteret og deltage i debatten i Facebookgruppen: Kolonihaveforbundet – bevar kolonihaverne.

I kan læse mere og downloade regeringsudspillet på deres hjemmeside: www.regeringen.dk/nyheder/danmarks-hovedstad-initiativer-til-styrkelse-af-hovedstadsomraadet.

DET INTERNATIONALE KOLONIHAVEFORBUND

KÆRE KOLONISTER

Befolkningen, andre organisationer og autoriteter må forstå hvad vi står for, nu og i fremtiden. Vi må understrege vores gode sider, vores tjenester overfor samfundet, vores erfaringer og viden. Vi må udarbejde en vision for vores bevægelse, en vision der gør det muligt at gøre vores organisation i stand til mere effektivt at bevæge sig fremad når det kræves, at fremme og beskytte den. Der er brug for pionerånd.

Medlemmerne skal forstå hvad vi foretager os; de skal med ombord.

Denne vision, dette fælles mål, skal forene medlemmerne og motivere dem til at arbejde sammen med bestyrelserne for at fremme udviklingen og tage del i vores bekymringer.

Vi har brug for fremskridt: vi må være opfindsomme og finde nye løsninger på de nye udfordringer.

På den anden side må vi reducere arealstørrelserne af haverne for at reducere ventelisterne og tage mangel på tid hos det arbejdende folk og deres mangel på havebrugsmæssig erfaring i betragtning. På den anden side må vi gennemføre projekter i ledige haver, involvere partnere og samarbejde med autoriteterne hvor det er nødvendigt, udvikle kolonihaverne og finde løsninger, der er acceptable for alle

Mellem disse refleksioner og handlinger må/skal vi tænke over Bill Bradleys konstatering: "Ambition er vejen til succes, udholdenhed er det nødvendige redskab.

Malou Weirich

Malou Weirich

Generalsekretær for Det Internationale Kolonihaveforbund (Office International du Coin de Terre et des jardins Familiaux)

Vi må være opfindsomme og finde nye løsninger

Det er forbavsende hvad man kan opnå hvis bare man har modet til at forsøge.

Du undrer dig måske over hvorfor jeg indleder dette år med denne sætning.

De nationale forbund såvel som det internationale står overfor store, kommende udfordringer både internt og eksternt. Vi må udvise både dristighed og langsigtet tænkning.

Internt skal vi i stadig større grad være serviceorgan for vores medlemmer. Vores publikationer moderniseres hvor det er muligt. Vi skal ikke kun fortælle om organisationerne men også hvordan man dyrker haven både hjemme og ude, herunder ikke mindst arbejde med økologisk dyrkning, permakultur, klimaforandringer, vandbeskyttelse mv. En effektiv hjemmeside, et godt facebooksite og brug af andre sociale medier vil fremme vores tiltag både internt og eksternt. Optimalt netværkssamarbejde med andre kolonihaveorganisationer vil understøtte

arbejdet og være med til at gøre os mere synlige.

Hertil kommer at vi må uddanne vores organisationer og medlemmer og sørge for tilstrækkelig støtte i såvel have som foreningsliv: rådgivning om have dyrkning, seminarer om økonomiske forhold, ledelse af foreninger, konfliktløsning osv. Dette er blot enkelte eksempler på opgaver i forbindelse med de enkelte kolonister og foreningerne.

Også eksternt må vi positionere os på en ny måde i et nyt miljø.

Netop nu har de nye former for byhaver stor bevågenhed hos både borgere og politikere og kolonihaverne, der er en del af disse byhaver, glemmes ofte. Vore mange års erfaring og vores uafbrudte bidrag til det sociale liv og miljøet værdsættes ikke tilstrækkeligt. Andre grønne organisationer forsøger ofte både i ord og handling at skubbe os til side.

Derudover er der på den ene side mangel på jord til at skaffe flere haver i byområder mens der på den anden side er ledig jord i landområderne.

For at gå imod denne tendens må vi opnå bedre forståelse hos andre.

Oversættelse: Grethe Bjerregaard

S Ø L U N D

VELKOMMEN

TIL EN
VERDEN AF
MULIGHEDER

Stort udvalg af kolonihavehuse,
pavilloner og havehuse.

Irene 1 | 19,8 m²

37.999,00

Annelise 3 | 43,7 m²

131.699,00

Nicole | 15 m²

29.999,00

AKTIV I HAVEN

Af Jann Poulsen / Konsulent i Sydøstfyns kreds

APRIL

Så starter havearbejdet for alvor i kolonihaven. Køkkenhaven gøres klar. Der kan plantes. Løgvæksterne står i fuld blomstring. Lidt gødning af en eller anden slags vil planter og græs have godt af. Væksthuset kan så småt klargøres.

HUSK: At planterne i krukker på terrassen også skal have lidt gødning, så de står frodigt resten af sommeren.

UNDLAD IKKE: At plante roser og klematis dybt, gerne 5 cm dybere end de har stået tidligere.

Prydbuske

Fjeldribs er en af de første buske som får blade. Den er skyggetålende.

Vintersnebolle *Viburnum tinus* blomstrer med hvidlige blomster i skærme. Den er stedsegrøn, bladbærende. Kan tåle beskæring.

Rhododendron plantes i et surbundsbed bestående af grov, lys spagnum. Enkelte planter kan plantes i store huller med spagnum.

Rhododendron luteum (guldzalea) blomstrer tidligt med gule, duftende blomster.

Det er plantetid og der er mange buske som blomstrer tidligt: *Forsythia*, *Ribes*, *spiræa* og mange flere.

Plant ikke for tæt. Grav nogle store plantehuller og løsn jorden i bunden af hullet. Træd jorden til og vand grundigt.

Er der planter i haven som står uhensigtsmæssigt kan de graves op og omplaceres i løbet af april. Beskæring i den forbindelse kan være aktuel. Grav store huller, løs jorden i bunden af hullet, træd til og vand grundigt.

Stedsegrønne nålebærende

Stedsegrønne planter placeres rundt i prydhaven, så de er med til at give årstidsvariation mellem alle de løvfældende planter. Vælg stedsegrønne der ikke bliver for store. Enebær og taks er muligheder.

Løgvækster

Det er nu havens bund dækkes af mange forskellige løgvækster i mange farver.

Rhododendron.

De grønne asparges
er meget
nemme at have
med at gøre

*Scilla
sibirica.*

Gennemsnits-
temperatur: 5.7 °C,
Fordampning: 53 mm
Nedbør: 41 mm

Skilla, dothealilje, hyacint, botaniske tulipaner og tidlige narcisser er nogle af mulighederne. Giv lidt gødning for at sikre næste års blomstring.

Sommer og efterårsblomstrende løgvækster lægges midt på måneden, fx liljer, franske anemoner, sommerhyacint, efterårsblomstrende krokus, *Gladiolus* og montbrietie.

Begonia og *Dahlia* (geoginer) sættes til forspiring i kasser.

Frugttræer

Blommer og kirsebær kan beskæres, hvis de ikke blev det i efteråret. Abrikos, fersken og mandler blomstrer og kan beskæres. Ligeledes kan espaliertræer beskæres, ofte er det nødvendigt at tilbinde nogle grene til espalieret så træerne bliver smukt formede.

Frugttræer kan plantes. Vælg træer på en svag grundstamme, så de ikke bliver for store til kolonihaven. Det er muligt at købe æble, pære og sødkirsebær på svagt voksende grundstammer.

Ompodning af frugttræer kan foretages allersidst på måneden.

Roser

Roser beskæres sidst på måneden, når den værste frost er overstået. Klip gerne kraftigt tilbage. Det er vigtigt at fjerne døde grene og stabbe, da sygdomme kan have overvintret på disse. Roser skal præstere meget på kort tid, de gror frodigt til og give mange blomster til pyrd i haven og til afskæring. Derfor skal roser have noget gødning. Kompost er udmærket.

Køkkenhaven

Jorden kultiveres med en håndkultivator, der sikrer en god knoldstruktur. Brug ikke en fræser, den findeler jorden for meget.

Er der frøkrudt må det fjernes ved håndlugning.

Sandede jorder bliver hurtigere varme end lerjorder. Et jordtermometer kan være en god investering, så der ikke sås før jordtemperaturen er ca. 10 °C.

Asparges kan sås eller købes på planteskoler. De grønne asparges er meget nemme at have med at gøre for de kræver ikke opsætning af jordvolde.

Væksthuset

Kasser til dyrkning af tomat og agurk gøres klar så jorden er varm inden der plantes i næste måned.

Sommerblomster og udplantningsplanter kan sås i kasser eller urtepotter. Det er vigtigt at dække kasserne med plast ved lave nattemperaturer.

Græsplænen.

Reparation af små ujævnheder kan klares med lidt grus, som planeres med bagsiden af riven. Sæt skæret højt på plæneklipperen - 4 cm ved første klipning.

MAJ

En af årets dejligste og travleste måneder i kolonihaven. Køkkenhaven sås til. Der kan plantes såvel træ- som urteagtige planter. Krukkerne gøres klar til sommerblomster. Maj er også måneden hvor de første skadedyr ses. Automatiske vinduesåbnere monteres i væksthuset.

HUSK: Opsamling af regnvand giver god vandøkonomi. Regnvand kan bruges i væksthuset, til krukker og hvor der ellers er behov.

UNDLAD: At vande midt på dagen og vand ikke på planternes blade. Vand morgen eller aften og tæt på jordoverfladen.

1. Tulipaner og narcis.
2. Højbede med løg, kartofler.
3. Vibeæg.

Køkkenhaven

Hvis der ønskes asparges så vælg de grønne. De kræver ingen opsætning af jordvold. Skuddene brækkes af lige over jordoverfladen, når de har passende størrelse. De har den fordel at de ikke blive træede, altså er klar til at spise enten rå eller tilberedte.

Jordtemperaturen er høj, så når de sidste kartofler lægges, vil de meget hurtigt spire frem og snart være klar til jordhugning.

Alle slags kål kan plantes ud i rækker. Sørg for god afstand mellem planterne, gerne 40-50 cm, så de har plads til at udvikle sig.

Porrer plantes ikke før midt i næste måned

Løg kan med fordel lægges i vand 1 time før de sættes. Eller vand i rillen og så sæt løgene. Kepaløg, rødøg og skalotteløg kan sættes.

Ærter sås, er der problemer med at skovduerne tager ærterne, så læg trådnat over rækkerne. Ærter kan også have fordel af at ligge i vand inden de lægges.

Sidst på måneden sås bønner. Det gælder såvel lave bønner som pralbønner og stangbønner.

Radiser, salat, julesalat, gulerødder, salatøg m.fl. kan sås.

Blomsterhaven

Først er der gang i løgvæksterne så som tulipaner, narcisser, kejserkrone, vibeæg, skilla med flere.

Lad bladene på løgvæksterne blive siddende for at visne ned, det sikrer at løgene opnår god blomstring til næste forår.

Er der løgvækster med syge blade (svamp, virus) skal løgene straks graves op og destrueres, de kan smitte de øvrige løg.

På kejserkroner kommer der ofte røde liljebiller. Straks de ses bør de fanges med hånden og destrueres. Billerne og deres larver gnaver på bladene, som bliver hullede.

Stauderne vokser hurtigt og snart er der et prægtigt blomsterflor i mange højder og farver. Der kan plukkes mange buketter.

De efterårsblomstrende stauder kan deles og omplantes hvis de ikke helt fylder pladsen i bedet ud.

Surbundsbedet

Alle surbundsplanter kræver en jord med et lavt indhold af kalk, derfor består surbundsbedet af grov, lys spagnum. I tørre perioder er der behov for at tilføre bedet vand.

Når *Rhododendron* er ved at være færdig med at blomstre er det tid til at beskære. Hos kraftigt voksende planter kan en kraftig beskæring/udtynding være nødvendig. Når *Rhododendron* er færdig med at blomstre dannes de nye skud og der dannes

blomsterknopper til næste års blomstring.

Alle surbundsplanter kan beskæres/udtyndes, det gøres i forbindelse med afblomstring.

Forårsblomstrende lyng beskæres efter afblomstring. Ligeledes beskæres efterårsblomstrende lyng om foråret.

Prydbuske

De forårsblomstrende prydbuske beskæres efter blomstring. Gerne ved at nogle gamle grene fjernes helt hvorefter buskene udtyndes, så de beholder deres naturlige vækstform og holdes i passende højde.

Gyvel beskæres hvert år efter blomstring. Gerne en god tilbageklipping der sikrer at busken er blomsterrig fra jorden hele vejen til plantens naturlige højde.

Væksthuset

Midt på måneden plantes tomater, peber og agurk. Lidt senere melon.

Automatisk vandingsanlæg kan sættes i gang. I starten skal der vandes med måde.

Tomater vandes sparsomt indtil der er dannet frugter på den nederste klase.

Agurker må ikke vandes tæt ved stammen. Vandet køler og der kan opstå rodhalsråd på agurkens stamme.

Gennemsnits-
temperatur: 10,7 °C,
Fordampning: 86 mm
Nedbør: 49 mm

Revadol har hjulpet på mine ledsmerter

Anne Grethe har gennem livet haft mange jern i ilden: Passet hus, ordnet stald, fodret høns, kalkuner og ænder – og været rejsende madmor for sønnens cykelhold i bl.a. Sverige, Italien og herhjemme i Danmark.

Men det er først og fremmest de mange år på kontor, der har slidt på Anne Grethes led.

– Det var specielt nakke, skuldre og håndled, jeg havde problemer med. Tidligere, når jeg vågnede om morgenen, føltes mine fingre stive og tykke, siger Anne Grethe.

– Mens jeg var på arbejdsmarkedet var der jo ikke fokus på de rette arbejdsstillinger, så vi kløede bare på og fik tingene fra hånden uden at tænke over, at det kunne gå ud over leddene, når man sad i den samme stilling og udøvede de samme bevægelser om og om igen – timer, dage, uger, måneder og år i træk. De mange år på kontor har gjort, at mine led er blevet slidt – med smerter og nedsat bevægelighed til følge, uddyber Anne Grethe.

Færre smerter og bedre bevægelighed

– En dag sad jeg og læste i et blad og faldt over en annonce for Revadol. Jeg gik straks på nettet og bestilte, og det har jeg bestemt ikke fortrudt. Revadol har hjulpet fantastisk meget på både fingre, nakke og skuldre. Nu kan jeg strikke, som jeg har lyst til, og jeg hjælper også stadig til, når huset skal males. Bedene i haven er også mit domæne, og dem klarer jeg uden problemer nu, siger hun.

– Hvis jeg kan hjælpe andre ved at fortælle min historie, vil det glæde mig rigtig meget, siger Anne Grethe, der anbefaler andre at prøve Revadol.

SLIDGIGT:

SMERTELINDRING OG BEDRE BEVÆGELIGHED

Har du smertende, ømme og stive led, så har du måske begyndende slidgigt.

Slidgigt er en ledsygdom, som rammer næsten os alle med alderen. 8 ud af 10 har slidgigt, når de har passeret de 50 år.* Det starter med, at brusken i leddet begynder at blive tynd og ujævn. Til sidst forsvinder den helt. Samtidig fortykkes ledkapslen, og der dannes mere ledvæske, hvorved leddet bliver tykkere. Slidgigt kan ramme alle led, men sygdommen sidder oftest i hænderne, fingrene, fødderne og ryggen – samt i hofte- og knæled.

Derfor får du smerter

Smerterne opstår, efterhånden som ledbrusken går tabt. Det er ikke selve nedbrydningen af brusken, der gør ondt, idet ledbrusk ingen nerveforsyning har.

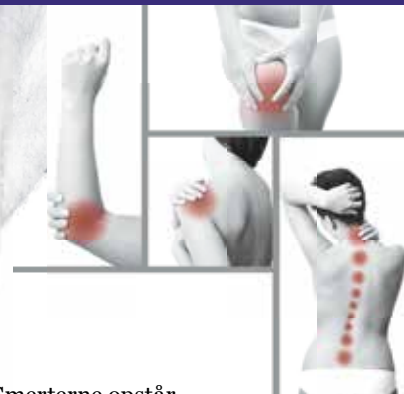
PRØV REVADOL TIL HALV PRIS

- Revadol kan prøves på leveringsservice til halv pris. **Netop nu: kr. 124,-** for 2 måneders forbrug.
- Revadol kan kun købes via **hjemmesiden www.wellvita.dk** samt via **kundeservice på telefon 82 30 30 40**. Hverdag kl. 8-16

Indikationer: Lægemiddel til lindring af symptomer ved let til moderat slidgigt. **Bivirkninger:** Hovedpine, døsighed, mavesmerter, forstoppelse, kvalme, dyspepsi, diarré, udslæt. **Særlige advarsler og forsigtighedsregler vedrørende brugen:** Tag ikke glucosamin, hvis du har overfølsomhed overfor skaldyr. **Graviditet og amning:** Kun efter aftale med lægen. **Dosis (voksne):** 1 tablet 3 gange dagligt. Læs vejledningen på indlægssedlen omhyggeligt. MTnr.35013

SMERTELINDRING OG ØGET BEVÆGELIGHED

Smerterne opstår derfor andre steder, typisk i leddets omgivelser, både i knoglen under ledfladen og bløddelene omkring leddet.*

Revadol virker der, hvor der er brug for det.

Lindring og bedre bevægelighed

Revadol er et godkendt lægemiddel, der giver lindring og bedre bevægelighed ved let til moderat slidgigt. Det antydes i længe-revarende undersøgelser, at tilførsel af dette stof kan hæmme nedbrydningen af brusken i leddene. En mærkbar virkning på symptomerne (f.eks. smerte og bevægelighed) vil typisk vise sig efter 4-8 uger – eller måske lidt længere tid.

Læs mere på www.wellvita.dk

* Ifølge netdoktor.dk

Knæled med tyndt bruskvæv og belastning direkte fra knogle mod knogle.

Rask knæled med brusk mellem knoglerne.

LØG

I BLANDINGSKULTUR

Løg er én af de afgrøder, der egner sig rigtig godt til blandingskultur. Dyrket alene er den meget åben, hvilket betyder bar jord, der giver let adgang til ukrudt og gør jordoverfladen sårbar over for påvirkninger fra vej og vind.

Man opnår den bedste udnyttelse af pladsen og jordens næringsstofpulje ved at blande planter fra forskellige familier. Eksempelvis er løg og porrer eller hvidløg en dårlig kombination, da de alle kommer fra løgfamilien, er lange og slanke og fylder mest over jorden. Derimod er løg gode i kombination med rodfrugter fra skærmpantefamilien som pastinak og gulerod, da rodfrugterne fylder mest under jorden og har en frodig top, der holder jorden dækket over jorden. Løgene breder sig i jordoverfladen og har en forholdsvis beskeden top, der tillader lyset at trænge igennem til de nyspirede rodfrugter. På den måde fylder afgrøderne forskelligt og på forskellige tidspunkter og generer dermed ikke hinandens vækst.

Dild, fennikel og persillerod er også gode naboer fra skærmpantefamilien. Salat (kurvblomstfamilien) og rødbede (amarantfamilien) kan også bruges sammen med løg. Man kan også vælge at blande flere forskellige afgrøder i rækkerne, så hver anden plante er salat og hver anden fennikel mellem rækkerne af løg. Sammensætningen af blandingskulturen afgøres af, hvad man foretrækker at spise og i hvilke mængder.

En række pastinakker med to rækker løg på hver side. Når løgene er høstet kan der sås spinat som anden afgrøde og pastinakkerne kan vokse videre til langt ud på efteråret.

Planlægning af bedet

På et 120 cm bredt bed kan man dyrke tre rækker løg: En række i midten og to yderrækker 10 cm fra kanten. Mellem løgrækkerne kan der laves to rækker med ovennævnte egnede afgrøder. Det vil sige, at der er en rækkeafstand på 50 cm mellem samme slags grøntsag og 25 cm mellem hver række grøntsager. Du kan også nøjes med at have én række af de andre afgrøder i midten og to rækker løg på hver side.

Start med løgene

Anvender man sætteløg, kan de sættes, så snart jorden har den rette temperatur og fugtighed i april måned. Sæt 10–15 løg per meter. Hvis de sættes i forbandt på en bred række, kan der stå næsten det dobbelte. Afstanden mellem løgene har stor betydning for løgenes størrelse, men eftersom løg er gode til at brede sig over jorden, kan de stå forholdsvis tæt og stadig få en fin størrelse. Anvendes planteløg skal man vente til starten af maj. Der kan efter sætning eller plantning dækkes med fiberdug, hvis der stadig kan være risiko for frost, der kan forårsage stokløbning. Det vil også varme jorden hurtigere op til den næste afgrøde.

Næste afgrøde

Det kan ikke betale sig at komme for tidligt i gang med at så pastinakker, vintergulerødder eller rødbeder. De vokser til langt ud på efteråret, så de har tiden foran sig. De spirer bedst og hurtigst, når jordtemperaturen er over

Løgene sættes så snart jorden er bekvem i april måned. Herefter kan der lægges en fiberdug over, da risikoen for nattefrost stadig lur.

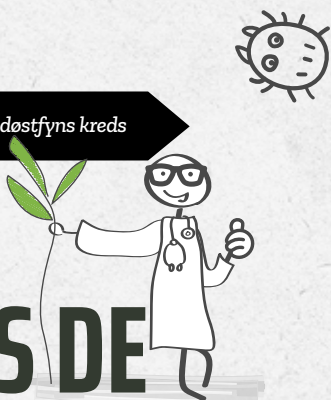
Når man dyrker forskellige afgrøder side om side opnår man en bedre pladsudnyttelse og en mere varieret påvirkning af jorden i køkkenhaven. Det giver højere udbytter på mindre plads og et bedre jorddække.

10 °C. Så frøene i 1–2 cm's dybde med en afstand på 5 cm, der senere øges til 10–15 cm (3–5 cm for gulerødder) ved udtynding. Jo større afstand, jo større rødder og omvendt.

Kompost og jorddække

Et bed med løg i blandingskultur er ikke særligt gødningskrævende. Rodfrugterne får forgrenede rødder og risikoen for angreb af skimmelsvampe hos løgene øges ved et for højt gødningsniveau. Hvis jorden er vedligeholdt med kompost, er det nok at anvende jorddækkemateriale. Løgenes rødder stikker ikke så dybt, så der er brug for noget halvkompst eller afklippet plantemateriale til at holde på jordens fugt. Det vil også dække for ukrudt og holde liv i jorden til de følgende afgrøder.

DEN SYGE S DE

ÆBLESNUDEBILLE

IAGTTAGELSE: Blomsterknopperne på æbletræerne begynder at udvikle sig men kronbladene folder sig ikke ud og de bliver brune. Åbnes blomsterne, kan man se en cremehvid op til 7 mm lang larve eller dens puppestadium. Skadede blomster danner ikke frugt.

ÅRSAG: Det er en snudebille som er på spil. Den lægger sine æg i de uåbnede knopper fra midt til sidst på foråret. Den voksne snudebille er brun med hvide tegninger på oversiden og er 4-6 mm lang.

HVAD KAN DER GØRES: Ved lettere angreb har det ingen betydning for frugtsætningen. Angrebne blomster kan fjernes for derved at reducere angreb i det efterfølgende år.

NARCISGRÅSKIMMEL

IAGTTAGELSE: Inficerede løg sætter misdannede, klorotiske blade med sorte til brune, visne bladspidser. Måske er kun enkelte blade angrebet. I fugtigt vejr kan bladene dækkes med mængder af grå sporer. Inficerede blade kan rådne og ødelæggelsen breder sig derpå ned midt i løget. Der udvikles talrige, sorte hvilelegemer (sklerotier) på løgets yderskel og inficerede blade og planteaffald.

ÅRSAG: En svamp som kan overleve i jorden som hvilelegeme (sklerotier) på inficerede løg og planteaffald.

HVAD KAN DER GØRES: Fjern angrebne løg, så snart angreb ses.

LILJEVIRUS

IAGTTAGELSE: Bladene er gulspættede og har gule striber og mosaikmønstre. Planter, der er angrebet, er som regel forkrøblede med vredne eller på anden måde misdannede blade. Blomsterknopper kan slå fejl eller tørre ud og visne.

ÅRSAG: Forskellige viruspartikler af bl.a. tulipanmosaikvirus og liljemosaikvirus. Tulipanmosaikvirus kan give brudte blomsterfarver hos liljer. Det er vigtigt at liljer og tulipaner ikke dyrkes tæt sammen.

HVAD KAN DER GØRES: Fjern inficerede planter, og vask hænderne grundigt bagefter, da virus nemt kan overføres. Bekæmp bladlus, da de kan sprede virus.

230V I FRITIDSHUSET Til lys, køleskab, tv

SOLCELLEANLÆG

Solcelleanlæg fra Viva Energi leverer 230V til fx køleskab, tv, lamper, mobil, pc, kaffemaskine og støvsuger.

Gratis monteringsystem **KAMPAGNE** og sort designpakke! *)

Vi har et begrænset antal opgraderingspakker, som de hurtigt får med gratis. Pakken består af et komplet monteringsystem og sort designpakke (Sorte 280Wp paneler og sorte beslag).

Læs mere og se alle pakker på www.vivaenergi.dk/fritidshus

Solpakke 900Wh/600W

Til alm. køleskab, lys, tv, pc, mobil, iPad.
Strøm nok i højsommer og weekender.
270-275W panel (1x1,65m), 230V (600/1200W),
2,4kWh batterilager. Nr. 1369.

kr. 10.999,-

*) Spar 1100,-

Solpakke 1.9KWh/600W

Som ovst. m/2 paneler. Strøm til hele sommeren. 2 paneler (2x1,65m). Nr. 1370.

kr. 12.999,-

*) Spar 2200,-

Solpakke 1.9KWh/2400W

Til kaffemaskine, støvsuger, micro-bølgeovn & alt i solpakke 900Wh.
Strøm til hele sommeren.

kr. 18.999,-

*) Spar 2200,-

2x 270-275W paneler (2x1,65m), 230V/2400W, 4,8kWh
batterilager. Backup-indgang til ekstern 230V kilde. Nr. 1492.

*) I kampagneperioden får du et komplet monteringsæt og sort designpakke med i prisen - dette koster normalt kr. 1100,- pr. panel!
Montering er ikke inkluderet, men anlægget er nemt at opsætte med den udførlige danske monteringsvejledning og fejlsøgningsinstrument. Priser er inkl. moms.

Vi er danmarks førende indenfor batterianlæg!
Læs mere på vivaenergi.dk/fritidshus

Viva Energi

Anelystparken 43B | 8381 Tilst
Tlf. 70 22 70 40 | www.vivaenergi.dk

LIDT AF HVERT

KERAMIKMASKER

Ginette Wien er både keramikker og kolonist. Hendes kolonihave er nærmest et udstillingsvindue for bl.a. hendes masker, der er frostsikre. Hun har i en del år haft sine masker hængende i kolonihaven, hvor mange af hendes naboer er blevet inspireret af dem og selv har anskaffet en af hendes masker. Du kan se mere af Ginette Wiens keramik på hendes hjemmeside www.ginettevien.dk. Maskerne koster 750 kr.

Grethe Bjerregaard

En have giver mulighed for at få frisk luft og jord under neglene.

En have er levende, i konstant forandring og udvikler sig forskelligt fra år til år selv om man ikke foretager udskiftning af planter eller omlægger bede.

Men hvilken havedyrker med respekt for sig selv har ikke lyst til at foretage ændringer eller plante nyt?

På de efterfølgende sider får du forhåbentlig gode ideer til netop dette.

KAMELIA

Kamelia har det botaniske navn *Camellia japonica*. I dag findes der flere hundrede hybrider og forskellige arter. Vildarterne stammer hovedsageligt fra Kina og Japan. I 1600-1700-tallet kom de første eksemplarer til England. I dag findes der kamelia med farverne hvid, rød og rosa, samt arter og hybrider med enkelte og fyldte blomster. I dag er dyrkningen af kamelia meget udbredt i private haver. Kamelia tåler let nattefrost. Den skal dyrkes på samme måde som *Rhododendron* og placeres på et sted med læ og sol. Pas på solen om vinteren. For skarp sol kan let give frostsvidninger. Beskyttelse med gran er udmærket. Kamelia er meget velegnet til dyrke i store pletter, så er de lette at flytte om vinteren. Det bedste plantetidspunkt er april-maj. Kamelia kan beskæres let efter blomstringen. Døde grene fjernes i samme periode. Kamelia kan let formeres ved stiklinger. *Camellia sinensis* er den plante man laver te af.

John Henriksen

Pragtfuld enkelt rød kamelia hybrid.

Plomberet træ

Engang var det på mode at træer som havde revner og huller i barken skulle plomberes med beton. Det skal man aldrig gøre. Beton og træ kan ikke arbejde sammen og træet vil gå til. Evt. revner og huller kan renses forsigtigt med en kniv og træets naturlige sårhelingsstoffer vil derefter lukke såret.

Jann Poulsen

DRIVHUS TIL HALVMUR

JULIANAS drivhuse på halvmur, Juliana Premium og Grand Oase er nyheder. De er ca. 13 m² med stor sidehøjde i lakerede profiler i antracitgråt eller grå med 3 mm hærdet sikkerhedsglas. Premium er den klassiske med indgang i gavlen, hvorimod Grand Oase har valmet tag med indgang i langsiden. Er man ikke murer, er det ikke let at lave en halvmur. Derfor har Juliana udviklet en modulbaseret løsning med galvaniserede stålprofiler monteret med fibercementplader, der kan monteres med træ eller smalle mursten. Drivhusene tiltaler æstetikeren i os og bringer tankerne tilbage til de gamle orangerier. Se mere om drivhusene og priser på juliana.com.

Hans Preisler

Plantestativ

En gammel træstub er påsat lange grene til anvendelse som stativ for slyngplanter, f.eks. praløbner.

Jann Poulsen

GENBRUG AF TREMMESENG

Har man en god gammel tremmeseng, som er klar til udskiftning, kan man som her give den sine sidste år i haven. Ejeren, som har have i Vestre Enghave i Randers, har lagt et tæppe/en fiberdug i bunden og lagt muld ovenpå for derefter at plante eller så sommerblomster derpå. En kreativ og anderledes ide!

Henning Nygaard

Natursten

Store sten kan have flotte mønstre og kan anbringes dekorativt i kolonihaven - evt. fungere som siddesten.

Jann Poulsen

Erantis til alle

Erantis er nu færdige med at blomstre men står fortsat med grønne blade langt ind i foråret, inden de visner ned. I løbet af maj sætter de mængder af frø og hvis du er den tålmodige type, kan du høste dem og så dem et andet sted i haven. Vær blot opmærksom på at der går 4-5 år inden de nye planter er store nok til at blomstre, og især de første år er de lette at overse, så man kan komme til at luge dem væk.

Frank Kirkegaard

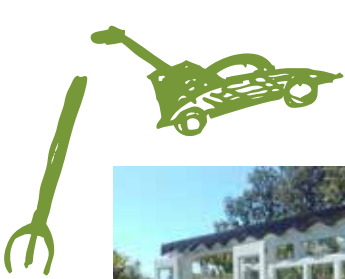

Vælg de bedste frø

Det er rigtig ærgerligt at så frø, som ikke spirer, eller hvor livskraften bare er minimal. Ofte er det for sent at så om, når man opdager det, og man har spildt tid, penge og værdifuld plads i køkkenhaven på noget som i værste fald bare bliver til et bed med ukrudt. Måske bebrejder man endda sig selv for manglende evner til at dyrke uden at vide, at det skyldes dårlige frø. Det er en tillidssag at sælge og købe frø, da man jo ikke kan se på frøene, om de kan spire. For at frø skal have den bedste spireevne, skal de være friske og være opbevaret tørt og køligt. Når vi køber frø i butikkerne ved vi ikke, hvordan de er opbevaret, eller hvor gamle de er. På nogle frøposer står der et pakkeår, men det er egentlig høståret, der er interessant. De fleste frø kan ved korrekt opbevaring holde sig 2-3 år, uden at spireevnen forringes. Men for pastinak, persillerod, persille og porre falder spireevnen markant allerede efter ét år. De olieholdige frø som kål, tomat, agurk og majs holder sig længst (op til 8-10 år). Hvis man er i tvivl om frøenes kvalitet, kan man altid lave en spireprøve i en beholder på noget fugtigt vat, der kommes i en pose for at opnå 100% fugtighed. Hvis spireprocenten er under 50 efter tre dage ved ca. 20 °C, bør frøene kasseres.

Mia Stochholm

Orangeri I ENGELSK STIL

I Haveforeningen Vasen ved Randers er der bygget dette smukke orangeri i bedste engelske stil og med en flot og kreativ indretning. Den indbyder til hygge, afslapning og fordybelse, og der er både plads til blomster, haveredskaber og møbler, smukt placeret side om side.

Henning Nygaard

Herregårdene

er en del af landdistrikternes historie

Jagten på fortiden skal give befolkningen i landdistrikterne nyt tilhørsforhold til herregårdene, som i århundreder har haft en væsentlig betydning i lokalområdet. Projektet er fostret af Gammel Estrup, Danmarks herregårdsmuseum, og støttet af blandt andet Nordea-fonden. Projektet, der løber over tre år 2019-2021, indebærer historiske vandreture, madfællesskaber og historiske oplevelser. Udgangspunktet er syv fyrtårsherregårde: Voergaard Slot, Spøttrup Borg, Gammel Estrup, Sønderborg Slot, Skjoldemose Gods og Reventlovsmuseet Pederstrup.

Hans Preisler

VANDINGSHJUL

FISKARS udvider serien af vandingshjul med Waterwheel Automatic XL. Serien er en videreudvikling af Best of the best fra 2016. Den nye serie har automatisk oprulning, der gør havevandingen endnu nemmere. Vandingshjulet er rundt og skal derfor ikke vægmonteres, det har længere rækkevidde og koblingerne er farvekodet, så man nemt kan finde den rette størrelse, der passer til og er kompatibelt med de andre vandingsystemer. Waterwheels koster fra 1299 til 1699 kr., farvede koblinger koster fra 39.95 til 99.95 kr. og haveslanger koster fra 159.95 til 779.95 kr. vejledende. Se mere om produkter og priser på www.fiskars.dk.

Hans Preisler

Gød med kompost

De nye skud er nu ved at vise sig i staudebedet, så det er en god ide at fjerne visne stængler og blade så solen kan komme til at varme jorden op. Når du har ryddet op i alle havens bede og fjernet de sidste rester af gamle staudetoppe, visne blade og nedfaldne kviste m.v., kan du sprede en smule organisk gødning eller et tynd lag kompost. Så er det ikke nødvendigt at gøde.

Frank Kirkegaard

TRÆK STIKKET OG HOLD FORBINDELSEN

Er du klar til at gå sommeren i møde? Til at trække stikket og nyde sol, grill og hygge i kolonihaven? Så husk også at tænke over, om du har en internetforbindelse, der både kan holde til en solrig og regnvåd sommer. Læs med og få gode råd til internettet i din kolonihave.

Det er indbegrebet af dansk sommerhygge at sidde i sin kolonihave og nyde solen, blomsterne og de lyse nætter. Men der er tit nogle praktiske gøremål, som skal ordnes først.

Måske skal der sås krydderurter, gulerødder og sommerblomster. Havemøblerne skal renses, og måske skal du en tur forbi havecenteret?

Men har du også tænkt på, at en god internetforbindelse er vigtig, når du skal til at bruge en lang række weekender – måske endda måneder – i kolonihaven?

Den nemme internetløsning

Når solen er gået ned, når regnen slår mod ruderne, eller når du bare har lyst til at koble fra med de seneste nyheder eller en god serie, så er internettet meget svært at undvære.

Mobilt bredbånd er den perfekte løsning til dig, der gerne vil være online, men som også slapper af med andre ting, når du er i kolonihaven. Du kan nemlig få abonnementer i mange forskellige størrelser.

Hvad slapper du af til?

Måske skal du kunne se Tour de France i hængekøjen, se havevideoer på YouTube eller det nyeste afsnit af din yndlingsserie i skyggen? Eller måske har du bare brug for at kunne gå på nettet via din computer eller tablet?

"I dag ser flere og flere danskere tv-programmer og streamingindhold på mange andre skærme end den store fladskærm. Man kan sagtens se live-tv på sin tablet eller computer. Men det kræver en internetforbindelse med en vis hastighed, så billedet ikke fryser fast, pixelerer eller hakker", siger Thomas Simonsen, der er Senior Director hos YouSee.

Han fortsætter: "Hvis man har mobilt bredbånd fra YouSee, kan man fx se tv, streame eller surfe på nettet i den gode kvalitet, som man forventer".

Mobilt bredbånd kræver ingen kabler ind i kolonihaven

En anden god ting ved mobilt bredbånd er, at man kan være mange på nettet samtidig. Men også at du ikke skal have trukket kabler eller gravet din have op for at få forbindelse. Mobilt bredbånd benytter sig nemlig af signalet fra mobilnetværket. Og hos YouSee er signalet Danmarks bedste. Teknologisk Institut har nemlig kåret TDC Group's mobilnetværk som det bedste for fjerde år i træk.

Fordi bredbåndet er mobilt, kan du samtidig tage modemmet og det gode signal med dig. Og det gør mobilt bredbånd til en super fleksibel løsning.

Få mere at vide om mobilt bredbånd i din lokale YouSee-butik. Og hvis du fremviser denne artikel inden 1. maj 2019, får du første måned og oprettelsen til 0 kr. på mobilt bredbånd. Se abonnementer og betingelser på yousee.dk/mbb. Du er også velkommen til at ringe og høre mere på 70 70 32 77.

ASTRIDS *Have* I PAGT MED NATUREN

Ligeså vidunderligt, der er i haven på en forårs- eller sommerdag, lige så trist er der i februar, hvor det står frysende klart, hvor mange timers arbejde, der venter, førend alt det sjove kan begynde. Der skal muges ud i huset og haven skal ryddes og forårsgraves.

Efter at have sikret os, at der ikke ligger en vildfaren tyv, fastspændt mellem havemøbler og trampolinen i stuen, skynder vi os hjem igen. Vi har to små poser frosne bær tilbage af det store vinterforråd, vi opbyggede sidste sommer, så vi skal hjem og spise pandekager med hjemmelavet syltetøj.

"Er det din egen opskrift, mor", spørger Aksel interesseret, mens Astrid og Sigurd hælder sukker over solbærrene i gryden. Astrid griner, hun kender mine kulinariske begrænsninger. Jeg er så absolut bedst til de enkle opskrifter, à la kom bær i gryden, hæld sukker over, og vent. Men hvorfor også komplicere noget, der smager så forrygende?

Ryd ud og ryd op

Astrids første projekt på listen over gøremål i haven har i flere år været en tilbygning til huset, så hun kan få sit eget værelse, men det bliver desværre heller ikke i 2019 at vi bygger ud. Til gengæld har jeg præsenteret hende for en japansk tv-berømt, der er blevet rig på at lære alle os rodehoveder at holde orden i vores (alt for) mange sager. Nu skal jeg bare have Astrid overbevist om, at vi ved at folde vores tøj og arrangere skabe og skuffer i huset på en mere overskuelig måde vil få frigivet så mange kvadratmeter, at hun slet ikke vil mangle det ekstra værelse. Der er lang vej endnu, og jeg er heller ikke helt overbevist selv, men der er da ingen tvivl om, at vi ville komme langt med en omgang ud- og oprydning. Det bliver bare ikke i vinterferien, for det er så hundekoldt, at ikke engang den syvårige har lyst til at være der.

Under åben himmel

Sigurd er ellers vældig fascineret af natur og udelivet. Der går ikke en dag, uden han taler om, hvor skønt det ville være, hvis han ikke

Vinteren har endnu ikke sluppet sit jerngreb om haven, da vi er derude i vinterferien, men man begynder at ane, at foråret er på vej. Det skarpe sollys skinner nådesløst på den visne rodebutik, vi forlod over hals og hoved sidste efterår.

behøvede at gå i skole, men bare kunne bo blandt dyrene i skoven. "Dyrene er meget bedre end os mennesker til at passe på naturen", forklarer han alvorligt, og funderer kort efter over, om han skal gå i gymnasiet efter folkeskolen, eller bare rykke direkte ud i skoven, hvor man jo ikke behøver en uddannelse.

I virkeligheden er kolonihaven ikke stor nok til ham, men selv naturmennesker må være pragmatiske. Hvis Sigurd kan få sig et klatrearrangement til at svinge sig i, som en abe, og vi giver plads til mest muligt dyreliv, som insekthoteller og fuglehuse, så er han tilfreds. I hvert fald indtil han bliver voksen og flytter helt ud i det fri, hvor han drømmer om at opfostre sine børn. Som et inkarneret bymenneske har jeg nogle gange svært ved at sætte mig ind i Sigurds drøm om det simple naturliv, men i virkeligheden handler det jo om, at han vil passe bedre på naturen end vi mennesker hidtil har gjort, og det kan jeg kun støtte op om. At det så betyder nætter, hvor vi skal overnatte under åben himmel i haven, det tager jeg med. Det giver så også den ekstragevinst at Astrid kan have børneværelset for sig selv, hvis vi vel at mærke kan overbevise Aksel om, at han også skal campere på plænen. Men så længe vi holder os indenfor WIFI-dækning, skal vi nok få lokket ham ud.

Af Tina Baungaard Nielsen

HAVEBLADETS ABC

GRUNDSTAMME

Plante som fungerer som rodsystem for en podet sort.

GRUNDSTAMME, SVAG

En svagtvoksende plante hvorpå der podes en stærktvoksende plante for at begrænse den sidstnævntes størrelse. Svage grundstammer bruges bl.a. når der podes frugttræer.

KLON

En gruppe planter, der er frembragt ved vegetativ formering af et enkelt individ og derved har dette individs egenskaber.

VEGETATIV FORMERING

Formering ved aflæggere, okulation, podning, stiklinger.

VILDSKUD

Skud fra grundstammen (roden) af en okuleret/podet plante. Se artikel på side 42 (*red.*).

JORDDÆKNING

Udlægning af materiale på jordoverfladen for at undertrykke ukrudt, bevare fugtigheden i jorden og holde en konstant, moderat jordtemperatur. Ud over organisk materiale som f.eks. staldgødning, bark, tang og havekompost kan der bruges plast, fiberduk og grus.

BUSK

Plante med træagtige grene, normalt uden hovedstamme, som grener sig ved eller nær bunden af planten.

BUSKTRÆ

Et kronetræ med lav stamme, ofte dannet ved beskæring.

TRÆ

Forveddet, flerårig plante, normalt med en veldefineret stamme og en forgrenet krone.

Af Jann Poulsen / Konsulent i Sydøstfyns kreds

Dit udendørs badeværelse

Brusere til haven året rundt!

Eqi.dk

Nu er vi i april, det er morfars favoritmåned. Fuglene synger i vilden sky og hver dag er der nye ting som viser sig i haven. Vejret skifter hele tiden, den ene dag sne og den næste nærmest sommerlige temperaturer.

1. Nu blomstrer de skønneste pæoner. Hvis du klipper dem ned efter blomstringen blomstrer de igen hen på eftersommeren.
2. Smuk kombination af blå forglemmigej og hvide tulipaner.

Morfars prydhave

FRU APRIL

I denne periode citerer jeg dagligt de berømte ord: Fru April er ikke til at stole på – hver dag tager hun en ny kjole på.

Nattemperaturen

Lige nu fokuserer jeg på nattemperaturen. Risikoen for nattefrost er stadig meget overhængende. Det behøver ikke at være de meget lave frostgrader som kan give svidninger. En temperatur på bare -1 grad kan ødelægge nogle af de tidligt blomstrende rododendron. Hvis du har et stykke plastic som kan dække hele planten, kan du let forhindre at de smukke blomster ødelægges. Hvis du ikke lige har plastic parat, så har jeg nogle gange reddet sarte planter fra at få frostsvidninger ved at fugte nogle aviser og dækker de sarte planter med dem, så kan du let klare minus 2 til minus 3 graders nattefrost.

Aprils skønne oplevelser i

Morfars kolonihave

Når jordtemperaturen når ca. +8 grader får alle mikroorganismerne i jorden travlt med omsætningen af de organiske bestanddele som gødningsstoffer og f.eks. kompost. Har du også planer om at plante nye planter som f.eks. barrodede eller planter i potter er det nu du skal gøre det. Grav altid et hul som er lidt større end den nye plantes rodklump. Jorden i bunden af plantehullet løsnes med en greb eller spade. Husk at det nye hul altid skal være 1-5 cm dybere end klumpen på den nye plante. Dæk den nyplantede vækst med løs jord. Afslut med vanding og sørg for at den nyplantede vækst ikke mangler vand i de næste 2-3 uger.

I krydderurtehaven kan nogle af de

første sarte skud hos krydderurterne høstes og anvendes i køkkenet til de skønneste retter. Jeg har fået en svaghed for bl.a. morgenfruer og hornviol. Her er kronbladene meget dekorative og giver retten et ekstra smagspift.

Alle ønskes
et smukt og dejligt
kolonihaveforår.

Nye kartofler

Når jeg bliver spurgt efter navnet på min livret svarer jeg altid nye danske kartofler. Med de nye dyrkningsmetoder og nye tidlige sorter er sæsonen rykket 3-4 uger frem. Jeg dyrker selv mine nye kartofter i en stor, sort spand hvor rumindholdet er ca. 100 l. Heri lægger jeg mine forspirede kartofler i februar. De står på et frostfrit sted. Når de første blade viser sig skal spanden placeres på et lyst sted, så bladene får deres rigtige grønne farve. Efter 8-10 uger er kartoflerne parate til spisning. På et tidspunkt lærte jeg en rigtig ældre gartner at kende. Han havde dyrket kartofler fra han var 6 år gammel. Han lærte mig at luske kartofler. Når han mente at kartoflerne måske var store nok til at blive gravet op brugte han en lille planteske og gravede forsigtigt ned til knoldene. Hvis de var store nok så luskede han nogle af kartoflerne (tog dem). Derpå dækkede han rødderne igen så planten kunne producere flere kartofler som kunne høstes senere.

Let beskæring

I april og maj er det stadigt muligt at klippe og beskære de løvfældende buske og roser. Visne partier på stauder og blomstrende buske klippes ligeledes af nu. Du kan altid skære de visne skud af til det sted på planten hvor der er grøn bark.

Af John Henriksen / Fhv. slotsgartner

Af Carsten Juul / Havekonsulent i Aarhus,
Midtjylland og Sydøstjylland kredse

Smuk PRYDKIRSEBÆR

Fuji kirsebær, *Prunus incisa* 'Kuojo No Mai', er et af de smukkeste små træer der findes. Det bliver 2-3 meter højt og kan fås på stammer i forskellige højder. Den har en utrolig smuk og meget fin grenbygning hvilket gør den dekorativ også om vinteren. Den får et væld af hvide, nikkende blomster, der sidder i et vinrødt bæger. Endelig slutter Fuji kirsebær havesæsonen af med en vidunderlig gul til rød høstfarve. Stamme og grene er gråligt brune alt efter vejret. De grønne blade er ret små, ca. 5 cm lange og dobbelt savtakkede. Det er sjældent at træet udvikler frugter, hvis det sker er det små, mørkt purpurfarvede blomster på en lille centimeter. Fuji kirsebær, der stammer fra Fuji Yama i Japan, kan vokse både frit i jorden på næsten alle jordtyper og i krukke; det er flot som opstammet træ blandt såvel stauder som stedsegrønne, men det kræver halvskygge. Den formeres ved podning.

Nematoder - en naturlig løsning

Til bekæmpelse af en række specifikke skadedyr

Nemaslug - Nematoder til bekæmpelse af dræbersnegle

- ✓ Små og middelstore snegle uden hus kan bekæmpes med Nemaslug.
- ✓ Nemaslug anvendes straks efter modtagelse, og kan opbevares i køleskab indtil udløbsdato.
- ✓ Nemaslug pastaen opløses i vand og vandes ud på fugtige og skyggefulde steder. Gerne i regnvejr.

Nematoderne virker i en periode på op til 6 uger fra behandlings-tidspunktet. Jorden på behandlingsstedet skal være porøs og fugtig. Nematoderne inficerer dræbersnegle, der stopper med at æde, og dør efter et par uger. Dræbersneglene æder de døde dræbersnegle, og nematoderne spredes også på den måde. Man skal derfor ikke fjerne svækkede og døde snegle.

Nematoder i Nemaslug lever naturligt i haver og natur, men i et utilstrækkeligt antal til at bekæmpe dræbersnegle.

Med Nemaslug øges antallet af nematoder markant. Når der ikke er flere snegle de kan angribe, falder antallet af nematoder til naturligt niveau.

Nematoder
mod forskellige
skadegørere

- ✓ Snegle uden hus
- ✓ Gåsebillelarver
- ✓ Øresnudebiller
- ✓ Sorgemyg
- ✓ Stankelben
- ✓ Myrer

Læs altid etiketten og oplysninger
om produktet før anvendelse.

BASF
We create chemistry

Se mere på www.nemaslug.dk

Fermenterede planteekstrakter

Af Mia Stochholm / Indehaver af urtehaven.dk

1.

2.

Mange kender til anvendelsen af nældevand som gødning, hvor man lægger brændenælder i blød og bruger det ildelugtende vand som gødning til planter, der trænger til et quick-fix af næring enten i køkkenhaven, i krukkerne eller i væksthuset. Men hvis man går lidt mere videnskabeligt til værks og sætter sig ind i processerne omkring fermentering, og at forskellige planter bidrager med forskellige stoffer og virkninger, så åbnes et helt univers af muligheder for pleje af planter og jord på helt naturlig vis.

Forskellige planter til forskellige formål

Der findes mange planter, som kan anvendes til fermenterede planteekstrakter: Bregne, burre, røllike, kamille, vild oregano, morgenfrue, baldrian og sandsynligvis mange flere. Planterne indsamles når de er fuldt udvoksede og på toppen af deres vitalitet (lige før blomstring). De anvendes hele og uden rødder og helst fra steder, hvor der ikke er forurening fra omgivelserne.

Følgende planter er lette at skaffe og indeholder alle mineraler og stoffer, som er til gavn for andre planter:

BRÆNDENÆLDE: *Urtica dioica*. Bladene indeholder kvælstof, calcium, kalium, magnesium, sulfat, jern og myresyre. Styrker planten, fremmer fotosyntese og vækst, kan bruges under hele vækstsæsonen.

KULSUKKER: *Symphytum officinalis* og *Symphytum × uplandicum*. Bladene indeholder kalium, fosfor, calcium og allantoin. Fremmer spiring og modning, anvendes fra sent forår.

BREGNE: *Pteridium aquilinum* og *Dryopteris filix-mas*. Bladene indeholder gallussyre, eddikesyre, garvesyre, kalium og aldehyd. Forebygger svampe- og skadedyrsangreb. Anvendes fra jordtemperaturen er 12 °C til sidst i juni.

Forskel på forrådnelse og fermentering

Når man lægger eksempelvis brændenælder i vand starter en forrådnelsesproces. Lugten er ikke til at tage fejl af, som når man har glemt en buket blomster i en vase lidt for længe. Forskellen på en forrådnelsesproces og en fermentering er ilt. Under forrådnelsen er der ilt tilstede, hvilket giver et slutprodukt, der lugter kraftigt af slam og ikke indeholder de gavnlige mikroorganismer (som mælkesyrebakterier), som opstår under en fermentering.

Fermenteringsprocessen

Der skal bruges ca. 800 g planter til 10 l vand. Anvend helst regnvand eller vand med en pH under 6,5. pH-værdien kan sænkes med lidt eddike. Hvis vandet opvarmes til 28 °C, starter fermenteringen med det samme. Det er vigtigt, at processen foregår anaerobt (uden ilt) for at fremme produktionen af ikke-oxiderende mikroorganismer. Det gøres bedst i en plastspand/-tønde med lufttæt låg, tappehane og gærrør.

Når planterne er rørt rundt i vandet fyldes tønden/spanden helt op til kanten og lukkes med et lufttæt låg. Gærrøret monteres og tilsættes en smule vand, så ilt ikke kan passere. Afhængig af temperaturen vil fermenteringsprocessen tage 5–15 dage. Efter et par dage kan der tappes et glas, der gerne skulle have lidt hvidt skum på toppen. Det er skummets tilstand, der fortæller, hvornår processen skal stoppe. Det handler om at stoppe processen når andelen af de gode mikroorganismer er på toppen. Herefter overtager forrådnelsesbakterierne, og det er dem skadedyrene helst vil have og som er mindst gavnlige for livet i jorden. Man skal holde nøje øje med processen hver dag. Når skummet i glasset forsvinder helt, inden der er gået 30 sekunder,

1. Når ekstraktet tappes skummer det på overfladen. Hvis skummet forsvinder indenfor 30 sekunder er ekstraktet klar til at blive tappet.
2. Man kan skaffe plastspande med tappehane og gærør i butikker, der forhandler udstyr til ølbrygning.
3. Brændenælder klar til fermentering. Beholderen skal fyldes helt med vand, før låget lægges på. Det er vigtigt, at der ikke er ilt under fermenteringsprocessen.
4. Den fermenterede væske er klar og gul (til venstre). Starter en forrådnelsesproces bliver væsken mørk og lugter (til højre).

Fermenterede udtræk af forskellige planter virker plejende på vores afgrøder og opbygger jordens indhold af mikroorganismer.

skal væsken tappes inden for en dag. pH kan eventuelt måles løbende, det skal helst ligge mellem 4 og 6.

Når væsken skal tappes skal den sies. Jo renere væsken er, jo længere kan den holde sig. Væsken tappes i beholdere, der kan presses helt sammen, så ilten forsvinder. Hvis det opbevares mørkt og køligt kan det holde sig i ca. et halvt år.

Ekstrakternes anvendelse

Når ekstraktet skal anvendes skal det fortyndes 1:10 med regnvand. Det sprøjtes ud på køkkenhavens afgrøder med ca. 14 dages mellemrum afhængig af type og formål. Afhængig af hvilken plante, der anvendes, vil det virke stimulerende på væksten og plantens immunforsvar. Sprøjtet ud på komposten vil det fremme komposteringsprocessen.

Forsøg på Sydfyn

Stifteren af hjemmesiden Mit Havelaboratorium (Hervé Lognonné) har i flere år interesseret sig for fermenterede planteekstrakter og blandt andet været på kurser i Frankrig, hvor metoden er langt mere udbredt også blandt professionelle avlere. På hans hjemmeside www.havelab.dk er der mange gode råd og vejledninger at hente. Fermenterede planteekstrakter er et uudforsket univers, der mangler engagerede folk til at lave forsøg og udvikle anvendelsen.

Kolonihavehuse & Bjælkehytter

Model Gotland 16
15,2m2, 40mm kraftige bjælker. Komplet byggesæt med vinduer og dør. Før kr. 24.500,-
Nu kun kr. 23.250,- inkl. moms og lev.

Model Hornbæk
24m2 + 9m2 veranda, 70 mm kraftige bjælker. Komplet byggesæt med vinduer og dør. Før 77.400,-
Nu kun kr. 75.900,- inkl. moms og lev.

DESIGN DIT EGET KOLONIHAVEHUS

- eller vælg mellem en af vores mange standard modeller.

Design dit eget drømmehus fra kun 1600,- kr. pr. m2 eller vælg imellem mere end 100 færdige råruse og hytter på vores hjemmeside www.nynorm.dk. Vi tilbyder også rådgivning og hjælp til byggeplaner.

Model Copenhagen FÆRDIGMONTERET

Har du en drøm om en ny bjælkehytte, men ikke ønsker at montere selv, så kan vi tilbyde færdig montering.

I prisen vil være inkluderet montering af hytte på byggeherrens fundament, isoleringssæt til væg og tag inkl. isoleringsmateriale, shingles tagpap og malede vinduer m.m.

Kun 319.900,- i 70mm
RING og hør nærmere.

Vidste du at 5.800
Danske boligejere har handlet bjælkehytter hos Nynorm de seneste år

Alle er umalet byggesæt med termoglas eller 1 lag glas, ekskl. montage sæt, tagbeklædning, fundament og isolering.

nynorm® KONTOR & Udstilling: BYTOFTEN 10 - 5550 LANGESKOV - TLF. 70 23 15 51 - MAIL: NYNORM@NYNORM.DK
SIDEN 1975 Udstilling: HÅNDVÆRKERVEJ 82, 4000 ROSKILDE (Åbent alle dage, dog kun bemandet torsdag 9.30 - 14.00)

WWW.NYNORM.DK

guide

Opbygning af en trappe

Her er nogle af de gode råd, der anbefales, for at bygge en trappe, som er stabil, holdbar og som det føles behageligt at færdes og gå på.

Af Henning Nygaard / Havekonsulent i Østjylland

Opbygning af en trappe

Et trappetrin bygges op ud fra de to begreber trindhøjde (stødtrin) og trinflade (trindybde).

Som hovedregel er den mest anvendte trindhøjde ca. 15 cm og trindybden på ca. 35 cm.

Med de mål får man en naturlig bevægelse når man går på sin trappe.

Hvis trinnene ikke passer til arealet, som de skal bygges på, kan man ændre en smule på trindhøjden og dybden. Hvis trindhøjden ønskes kortere, skal man som udgangspunkt lave trindybden lidt længere, og omvendt, hvis trindhøjden øges, skal trindybden forkortes.

Der bruges ofte en trappeformel som lyder således: $2 \times \text{trindhøjde} + \text{trindybde} = 65 \text{ cm}$ (+/- 2 cm.); dette er en god rettesnor og et godt værktøj for den bedste og mest ideelle trappeopbygning.

Det er vigtigt at alle trin på en trappe er ens og har de samme mål.

Forarbejde er vigtigt

At bygge en trappe er tidskrævende og kræver tålmodighed og godt overblik.

Det er derfor vigtigt, at forarbejdet med målinger og materialer er helt på plads, inden arbejdet begynder, så man kommer godt fra start.

Det vil også være en god ide at finde bredden og højden på den ønskede trappe for derefter at tegne det hele ned på et stykke papir. På den måde skabes et bedre overblik og man kan nemmere beregne trinmål og dybde for derefter at finde det materiale, der skal anvendes. Det vil gøre det nemmere at ændre i tallene, så det passer med, hvordan man ønsker, at det færdige resultat skal blive.

Materialebrug

Trapper kan bygges af flere typer materialer, de mest brugte er betonsten, fliser, granit, natursten og træ.

Det er vigtigt, at man lægger sig fast på hvilket materiale man vil bruge, inden arbejdet påbegyndes, da det muligvis kan have indflydelse på trappens størrelse og udformning.

Vi bruger næsten alle en trappe dagligt, om end det er i huset, ved indgangen, ved terrassen eller ude i byen. Derfor ved vi også, uden at tænke synderligt meget over det, at nogle trapper føles mere behagelige og naturlige at gå på end andre, og det kan der være en rigtig god grund til!

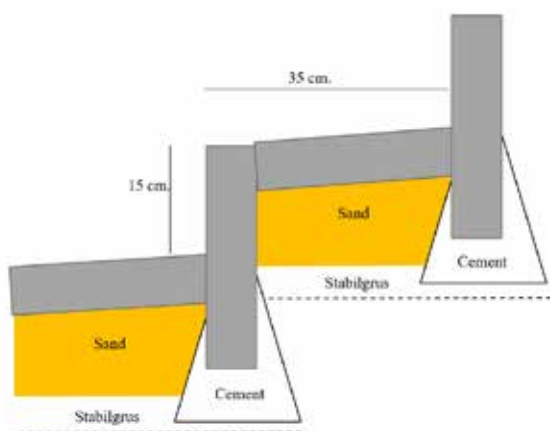
SÅDAN GØR DU

Her beskrives kort, hvordan fremgangsmåden til arbejdet med opbygning af en trappe i betonsten kan se ud:

1. Først skal der bankes pløkker i jorden, i alt 4 stk. De placeres i toppen og bunden af trappen, så det passer med trappens ønskede bredde og længde, og de skal have præcis samme afstand i top og bund. Der spændes en snor på pløkkerne, fra hvor trappen ønskes at starte og slutte. Husk at snorene skal være i vatter på tværs af trappen i bunden og det samme i toppen.

2. Der graves ud i en dybde på ca. 30 cm under snorens højde, dette gøres over hele trappens areal, herefter skal der tilføres et ca. 10 cm. jævnt lag af stabilgrus på arealet.

3. Der sættes pløkker og snore op til stødtrin efter de udregnede mål, pløkkerne skal sættes på kanten af, hvor hver enkel stødtrin skal være. Snorene spændes op og skal følge og ramme de 2 andre lodrette snore, og med samme afstand mellem trinnene. Snorene skal være i vatter.

Nu tegner der sig et billede af trappens dimension og størrelse! Næste trin er udførelse og opbygning af selve trappen:

4. Stødtrinnene skal som det første støbes fast i cement, de skal følge den vandrette snor på tværs af trappen og være i vatter. Husk kun at støbe i bunden af stenen, da betonen ellers vil blive i vejen for trinnene i trædefladen og måske blive synlig. Cementen skal hærde inden næste etape kan fortsætte, dette tager 1-2 dage.

5. Der kan sættes en kantflise (dette er ikke et krav, men en smuk afgrænsning ned på siden af trappen), som kan følge stødtrinnenes spids; disse skal også støbes fast i cement.

6. Der fyldes op imellem stødtrinnene med sand, hvilket skal stemples godt sammen. Sandet trækkes af med et tilpasset bræt i flisens tykkelse, hvorefter fliserne lægges som færdig trinflade. Det er vigtigt at trinnene lægges med et fald på 0,5-1 cm på trinfladen (fra stødtrin til stødtrin), så regnvandet kan løbe af hver enkelt trin.

7. Trappen fuges til sidst op med fugesand/stenmel som afslutning.

Det færdige resultat af, hvordan trappen skal ende med at se ud, kan ses i en skitse af tværsnittet ved to trin. Dette skal gerne kunne hjælpe med forståelsen af opbygningen som beskrevet ovenfor.

Går man stille og roligt til værks og tager tingene etape for etape vil man få en trappe, som man kan have glæde af mange år fremover.

i forbigarten...

Af Carsten Juul / Konsulent i Århuskredsen

HYGGELIGT VÆKSTHUSHJØRNE

Ved at grave jorden ud i bunden af væksthuset får man en bedre højde, og med en lille terrasse ved siden af har man skabt et dejligt hjørne i haven.

PÆN HENVISNING

Ikke alle hundeejere er lige flinke til at fjerne deres hundes efterladenskaber. Her har en kolonist på en meget dekorativ måde gjort opmærksom på at man bør rydde og efter sin hund, der jo ikke selv er i stand til det.

BUNDDÆKKE VED HÆK

Jordbær er et glimrende jorddække ved en hæk. Det tager ikke ubodelig skade selv om man træder på det når der skal klippes hæk, det er dekorativt og med til at begrænse mængden af ukrudt. I heldigste tilfælde kommer der lidt bær, selv om der ikke er så meget lys.

Man hører ofte, at der ikke er nær så meget fantasi blandt kolonisterne som tidligere. Det modbevises af disse billeder, som Carsten Juul har set på sine mange besøg i haveforeningerne. Se på dem, nyd dem og bliv inspireret.

LIDT EKSTRA VARME

En væksthusrue kan ikke altid nå at modne i en kølig dansk sommer. Måske kan det hjælpe at pakke lidt ind.

BORD MED VASK

Det kan være praktisk med et udendørs bord med en vask i en god arbejds højde. Her er bordet sat op langs ydervæggen i kolonihavehuset.

STORKE PÅ TAGET

Drømmen om storke på taget lever stadig hos rigtig mange danskere, selv om vi skal lidt længere sydpå for at være sikker på at se dem. Her har en kolonist bygget en permanent storkerede med storke i reden hele året rundt.

Nordea

Realkreditlån til haveforeningshuse og kolonihavehuse

Ejere af haveforeningshuse og kolonihavehuse kan nu få de samme finansieringsmuligheder som boligejere, og dermed også disse fordele:

Mulighed for fast rente i 30 år.
Mulighed for afdragsfrihed.
Typisk lavere ydelse end banklån.
Vi følger dit realkreditlån og kontakter dig, hvis du med fordel kan lægge dit lån om.

Ring 70 33 30 31 og lad os sammen finde den rigtige løsning for dig.

70 33 30 31, NORDEA.DK

Nordea Danmark, Filial af Nordea Bank Abp, Finland

Stjernestunder i kolonihaven

Juliana Compact

6,6 m²

Antracit • Inkl. fundament • Hærdet glas
Vejl. pris 17.798 kr

KAMPAGNEPRIS I APRIL 15.298 kr

**SPAR
2.500
kr**

Juliana Junior

9,9 m²

Antracit • Inkl. fundament • Hærdet glas
Vejl. pris 17.298 kr

KAMPAGNEPRIS I APRIL 14.798 kr

Vi har butikker tæt på dig:
Aalborg • Holstebro • København
Næstved • Odense • Roskilde
Find os på drivhuscenter.dk

JULIANA
DRIVHUSCENTER

Bestil katalog på
drivhuscenter.dk
eller scan kode

KRYDDERURTER

Af Anemette Olesen / Haveskribent

I de senere år har krydderurterne igen vundet indpas i den daglige husholdning. Hvor det før blot var persille, purløg, karse og dild, der udgjorde det sunde grønne drys, er der i dag et stort udvalg at vælge imellem. Og mange af disse kan man selv så.

Så selv dine krydderurter

Mange krydderurter kan sås direkte på voksestedet i april-maj, når frosten er gået af jorden, men flere kan med fordel sås inde allerede fra slutningen af februar. Det gælder f.eks. varmekrævende urter som basilikum og rosmarin.

Ved såning er det vigtigt at benytte den rigtige såjord. Der må ikke bruges almindelig blomstermuld, da den vil være alt for hård ved de små spirer. Såjorden kan være spiremuld, der er rensset for svampebakterier og ikke indeholder næring. Der kan evt. iblandes lidt sand.

I minidrivhusene får planterne det rette mikroklima, der fremmer god spiring og vækst. Drivhusene fås med specielle ventiler, der sikrer god udluftning i husene under spiringen og den første vækst.

Tørvepotter er fremstillet af presset tørv tilsat lidt gødning. Potterne kan derfor følge planterne hele vejen ned i plantehullet ved udplantning. Tørvepotterne fyldes med spiremuld, vandes op og tilsås. Planternes fine, spæde rødder undgår derved at blive ødelagt. Frøet tildækkes kun ganske let eller

slet ikke men trykkes fast i spiremulden. Der vandes ganske let og klar plast med lufthuller lægges over.

Anlæg og indretning af krydderurtehaven

Før der plantes og sås er det en god ide at lave en lille skitse over bedet. Der skal beregnes plads til gange belagt med sten, grus eller fliser, så der kan plukkes og duftes til alle urterne. Bedet kan have alle tænkelige faconer: rundt, firkantet, ovalt, trekantet, uregelmæssigt eller blandet. Bedet deles op i små lodder - en til hver urt. Ligger bedet f.eks. op mod en husmur er det vigtigt at få de højeste urter ind mod muren. Væg de ønskede urter og indtegn dem på planen. Bedet kan nu tilsås. Ved såning er det vigtigt at jorden er gennemarbejdet, så der ikke ligger store klumper af muld i sårillen. Jorden skal være porøs et godt stykke ned, så de fine rødder kan få et godt fodfæste. Vand godt før såningen og dæk kun frøene ganske let. Såbedet holdes let fugtigt så stærk sol og vind ikke får mulighed for at udtørre det.

Krydderurtehaven til pyrd

Der er et meget stort udvalg af forskellige krydderurter. Man kan vælge at lade en stor del af haven bestå udelukkende af krydderurter. Derved får man ikke blot adgang til en mængde dejlige krydderier til madlavningen men tillige en smuk, blomstrende have fuld af duft- og synsindtryk. Vælger

man at anskaffe mange urter er det en god ide at sætte små skilte ved de enkelte urter med urtens navn. Så kan alle - både en selv, familien og gæster straks finde de urter de søger.

Krydderurtehaven i krukker

De fleste krydderurter kræver ikke megen plads. De er velegnet til at plante i krukker. Det har også den fordel at det er let at flytte rundt med urterne hvis de f.eks. skal indgå dekorativt ved grillen eller ved familiens middagsbord. Krukkerne skal have hul i bunden og sørg for et godt dræn i form af lecakugler eller potteskår i krukkerne før de fyldes op med jord (ca. 5 cm fra kanten), tilplantes og vandes. Alt efter krukernes størrelse kan der plantes en eller flere urter i den enkelte krukke. En stor flad krukke kan rumme mange forskellige urter.

Valg af krydderurter

Hvilke og hvor mange forskellige urter man vælger afhænger ikke blot af plads men også af hvad anvendelsesmuligheden for de enkelte urter er. De mest kendte er nok karse, persille, timian og purløg som man kan dyrke i urtepotter i en vindueskarm og skære masser af grønne vitaminer af vinteren igennem, men prøv også flere af de andre urter.

Til hver urt er der en anvisning på, hvad urten er særlig anvendelig til. Smukke og dekorative er de alle.

Krydderurter er herlige at kunne plukke løs af og bruge i madlavningen, at kunne nyde duften af, og ikke mindst er de en fryd for øjet, når de står fulde af dejlige blomster eller frøstande.

Løvestikke

Smager og dufter som bouillon. Fin i supper, farsretter og krydderreddiker. Smagen er meget gennemtrængende så urten bruges med måde.

Koriander

Frø bruges i tomatchutney, ratatouille, pølser og karryretter. I desserter, supper og grøntsagsretter. De nedre blade bruges som persille i orientalske retter og med karry. Frisk rod koges som grøntsag og tilsættes karry.

Oregano

Anvendes i farsretter, på pizza, pasta, tomatretter og saucer. Fin bifoderplante. De lyserøde blomster kan anvendes til tørrede blomsterdekorationer.

Blomsterkarse ("tallerkensmækker")

Hele planten er spiselig med en skarp karsesmag. Blomsterne er dekorative i salatskålen. Umodne frø kan syltes som kapers. Blade hakkes og bruges til bl.a. æggekage. Rig på C-vitamin.

Brug dog ikke blade i for store mængder, jfr. Fødevarestyrelsens planteliste (red.).

Rosmarin

Bladene bruges sparsomt i mange kødretter, især lam og gris, til bagte kartofler, med tomater eller i kryddersmør. Indgår i provencalsk krydderi. Fine i potpourri. Blomsterne kan drysses i salater, kandiseres eller bruges med sukker i desserter.

Flere krydderurter følger i de kommende numre af Havebladet (red.)

Basilikum opal

Anvendes som dværgbasilikum. De røde blade sætter ekstra farve på salater og kan anvendes som grønt drys på f.eks. røget laks. Kan anvendes som stueplante.

Basilikum dværg: Blade brækkes i stykker og anvendes i salater, retter med ost, tomat, pasta, fjerkræ, lamme- og kalvekød. Fin til olier og eddiker. Kan anvendes som stueplante.

Citronbasilikum: Bladene har en dejlig duft af citron. Bladene sætter smag på fiske- og kødretter. Tørret giver de en dejlig te. Kan også anvendes som stueplante.

Frodighed

og liv i haven

1.

Af Frank Kirkegaard Hansen / Havearkitekt

At lave natur i haven lyder måske som et paradoks. De allerførste haver var netop indhegnede områder, hvor man dyrkede kultiverede planter, der skulle beskyttes mod den vilde natur udenfor. Sådan er det i princippet stadig. Haven er en kultiveret oase, hvor udseendet gerne skulle bestemmes af haveejeren. Men i takt med at flere mennesker ikke længere arbejder eller færdes i naturen til dagligt, er der flere, der ønsker at få mere natur i haverne.

En naturlig have behøver ikke være vild og tilgroet, men den kan hente inspiration fra skov og eng og give plads til levesteder for vilde dyr og planter, så der bliver større mangfoldighed og flere oplevelser.

Giv plads til naturen

Flere og flere insekter og fugle forsvinder hvert år fra den danske natur. Derfor er haverne blevet vigtige levesteder for insekter og andre dyr, der ikke længere er plads til ude i den rigtige natur. For eksempel lever de fleste af landets solsorte nu i villaområderne. De hørte tidligere til i skovene. Mens fuglene som regel er populære gæster i haverne, så kniber det ofte med interessen og accepten af insekter, orme og snegle, der bevæger sig i og under jordhøjde.

Alligevel er det en god ide at skabe naturlige levesteder for alle havens dyr, da det er med til at give en naturlig balance i haven. Når der opstår problemer med skadedyr, skyldes det ofte at skadedyret har fundet så gode forhold, og har så få naturlige fjender, at det kan formere sig uhæmmet.

En naturlig balance

De små insekter er første led i fødekæden og dermed føde til havens fugle. De forskellige dyr er med til at holde hinanden i ave, så der ikke pludselig er én type insekt, fx bladlus, der uhæmmet får lov at gå amok på havens roser. De bliver holdt i kort snor af mariehøns, svirrefluer og småfugle. Samme princip gælder for forskellige sygdomsangreb. Ofte går svampeangreb og andre sygdomme på en specifik plante, ofte dem, der i forvejen er svækkede. Jo større variation der er i haven, jo større modstandskraft vil der være mod forskellige sygdomme.

Derfor er det en god idé at få mere natur ind i haverne, f.eks. ved at sætte redekasser op og etablere et bassin eller vandkar, der i sig selv tiltrækker mange dyr.

Insekthotel

Hvis du vil hjælpe insekterne lidt på vej, er det en god idé at bygge et såkaldt insekt-hotel. Det består typisk af en mængde rum, der fyldes med forskellige naturmateriale som strå, pinde, grankogler, sten og træstykker med små huller. De forskellige hulrum danner gode gemmesteder og giver beskyttelse om vinteren. Her lægger insekterne æg, og insektlarverne forpupper sig i trygge omgivelser. Insekthotellet kan laves, så det står som et helt lille kunstværk i haven, men mindre kan også gøre det. I princippet kan du blot lægge en bunke kvas eller dynger af sten rundt omkring i haven. De forskellige typer af levesteder giver plads til forskellige dyr og insekter.

Det er sjovt og nemt at lave et insekt-hotel, så børnene kan også være med. Fordelen

En frodig have med et alsidigt dyreliv er også en sund have, for selv om den naturvenlige have giver plads til skadedyr, så giver det også plads til deres naturlige fjender. Haven kommer i balance og bliver fuld af oplevelser.

ved insekthotellet er, at det ikke blot er til glæde for insekterne, men også et sted, hvor man kan gå hen og følge med i det forunderlige insektliv, der opstår omkring hotellet.

Ligesom med rigtige hoteller skal der skal være nogle attraktioner i nærheden før hotellet bliver populært. Her er det ikke slotte og forlystelsesparker, men fødemuligheder og levesteder, der står højt på ønskelisten. Så selve haven må meget gerne indeholde noget natur. Der må gerne være fugtigt på nogle af værelserne, for insekterne har forskellige ønsker til overnatningen. Lav evt. flere hoteller, der placeres forskellige steder i haven. De enkelte hoteller behøver ikke at være så store.

Naturvenlig have

Den naturvenlige have skal plejes på en måde, der tilgodeser dyrelivet. Undgå enhver form for sprøjtemidler og helst også kunstgødning. Brug i stedet kompost og organisk gødning. Det giver leveduligheder for jordens mikroorganismer og orme, der igen er føde for fugle og insekter. Dæk jorden med blade om efteråret, komposter haveaffaldet og læg grenafklip i et hjørne af haven i stedet for at køre det på genbrugsstationen.

De bedste planter til den naturlige have er planter, der hører hjemme i den danske natur. Undgå fyldte, sterile blomster, men vælg planter med en

rig blomstring og synlige støvknapper, hvor insekterne kan samle nektar. Især vilde planter som vild kørvel, kløver og bellis er gode. Men også brændenælder er værdifulde, da de er værtsplanter for flere af vores populære sommerfugle som f.eks. admiral og dagpåfugleøje. De vilde planter betragtes ofte som ukrudt, men hvis man lader dem få et lille hjørne af haven og kalder det for sommerfuglebedet, får planterne en anden status.

Skab variation

Du kan hente inspiration fra naturen og indrette områder, der efterligner forskellige naturtyper som skov, eng og mose. I naturen er skovbrynet et af de steder, hvor der er allermest dyreliv og det kan efterlignes i miniformat med en række træer og buske, der ligger ud til græsplænen. Græsplænen skal så ikke samtidig være en perfekt golfgreen, men må gerne indeholde bellis og andre traditionelle ukrudtsplanter, så den får mere karakter af en eng med vilde blomster.

Har du en stor græsplæne, kan du anlægge et bed med blomstrende stauder, frugttræer eller en havedam i midten. Det gælder om at udnytte pladsen og skabe variation og mangfoldighed. Det behøver ikke at blive rodet af den grund, for du kan godt kombinere naturlige planter og en frodig beplantning med et stramt havedesign.

1. Tidlige og sene blomster hjælper bierne, når de har mest brug for nektar.
2. Der er plads til mange blomster og et rigt dyreliv i græsplænen, hvis du ikke passer den alt for nidkært.
3. Den naturlige have tiltrækker sommerfugle og svirrefluer.
4. En have med plads til mejser og musvitter giver liv i haven og sørger for at bladlusene ikke tager overhånd.
5. Et insekthotel kan være en pynt for haven, men samme effekt kan opnås ved en varieret have med plads til kvasbunker.

tip

Hvis du ikke får høstet alle grøntsagerne, kan du lade dem stå vinteren over. Kål, løg, porrer, gulerødder og persille er toårige planter, der blomstrer andet år og tiltrækker mange insekter.

Vivara Naturprodukter

Hos Vivara Naturprodukter finder du kvalitets & miljøvenlige naturprodukter til havens dyr (fugle, egn, pindsvin, m.fl.) Bestil også et GRATIS katalog på tlf. **33 31 33 26** eller www.vivara.dk • Gratis fragt ved køb fra 500 kr. Ved køb under 500 kr. er fragten 50 kr. • Alle tilbud gælder til og med 31. august 2019

1

REDEKASSE VERNON

Til Blåmejse, Sortmejde og Broget Fluesnapper.
90765 • Ø 28 mm, 20 x 30 x 16,5 cm • kr. 110,-

2

REDEKASSE STOCKHOLM 32 MM

Med et flyvehul på 28 eller 32 mm er denne birkeredekasse ideel til små mejser (28 mm) eller store mejser (32 mm), som musvit og topmejde.
90769 • Ø 28 mm, 17 x 27 x 20,5 cm • kr. 75,-
90770 • Ø 32 mm, 17 x 27 x 20,5 cm • kr. 75,-

3

JORDNØDDESMØRPAKKEN SHANNON

Vivara jordnøddesmør til havefugle kan skubbes fast i holderen Pakken består af et glas Jordnøddesmør Original (330 g), samt holderen Shannon.
98723 • kr. 35,-

Ekstra glas?

JORDNØDDESMØR MED MELORME 330G

10191 • Tilbud kr. 20,-
Fra 4 stk. kr. 15,-/stk.
Fra 10 stk. Tjek prisen! kr. 12,-/stk.

4

EGERNPAKKE (HUS + FODER)

Foderautomat med 1 kg foderblanding til egern.
98075 • kr. 158,-

FRUGT FRA EGEN HAVE.

Det lyder så lækkert, og det er det da også: frugt fra egen have. Sundt er det også, idet indholdet af vitamin C er allerhøjest umiddelbart efter plukningen. Alle frugt og bærbuske i Vivaras sortiment (hindbær, brombær, kiwi osv.) er selvbestøvende. Det betyder, at en enkelt plante er nok til at give frugter.

5

BROMBÆR 'CHESTER'

Disse brombærbuske producerer store, søde og saftige bær. Bærrene kommer for det meste på 2. års skud. Sorten er selvbestøvende og desuden meget vinterbestandig.
Art. 80181 Leverages i 2 liters pottes 59,-
Fra 3 stk. kr. 49,- /stk.

6

SOMMERHINDBÆR

"Glen Ample" er et smukt sommerhindbær, der bærer ret faste, store og saftige frugter. Sorten er ikke modtagelig for sygdomme og bærer mange frugter.
Art. 80114 Leverages i 2 liters pottes 59,-
Fra 3 stk. kr. 49,- /stk.

KÆMPE VERBENA (*Verbena bonariensis*)

Kæmpe Verbena har fået sit navn takket være dens lange og hårde stilk, der er meget svær at skære over. Plantet i grupper har denne plante en imponerende visuel effekt, der tiltrækker både menneskers, biers og sommerfugles opmærksomhed.
95370 • kr. 12,-
Fra 10 stk. kr. 8,-/stk.

ASTERS (*Aster ageratoides* 'Asran')

Denne efterårsaster er fra begyndelsen af august og frem til den første frost oversået med lyseblå til lyseviolette blomster.
80161 • kr. 16,-
Fra 10 stk. kr. 12,-/stk.

STAUDER

Tilplantningen af en have er meget vigtig for de vilde dyr. Fugle, insekter og pattedyr som pindsvin, egn og flagermus udsøger sig haver, hvor de kan finde næring, sikre steder og muligheder for at yngle. Derfor har Vivara sammensat et sortiment af planter, som dækker disse krav til en dyrevenlig have.

Med vores udvalg af stauder vil din have hele sommeren stå i blomst, og det vil selvsagt lokke mange fugle, sommerfugle og insekter til.

Direkte fra vore egne marker.

Planterne i vort sortiment bliver sendt til dig direkte fra vore egne marker. Takket være denne optimale logistiske proces er planternes kvalitet sikret. Planterne bliver passet godt af vore plante eksperter og med omhu gjort klar til forsendelse. Forpakningen bliver tilpasset plantearten og om muligt gør vi brug af naturvenlige forsendelsesmaterialer såsom i en halmklump.

VIDSTE DU, AT...

- ▶ solitærbier i modsætning til honningbier ikke har nogen brod og dermed ikke kan stikke?
- ▶ det nu er tid at plante toårige planter som tusindfryd, violer, forglemmigej, limurter og gyldenlak? Disse planter sælges typisk, når de er et år gamle, så de står umiddelbart over for blomstringen. Endelig kan du så sommerblomster som eksempelvis ærteblomster (lathyrus). Også forhaver og altaner kan indrettes med tanke for dyrene.
- ▶ Det er ikke kun fuglene, men også de andre vilde dyr i haven, der er svækkede efter vinteren. Egern har opbrugt sit forråd af foder og finder nu kun lidt i naturen. Hæng derfor en foderautomat til egern op og fyld den med en specialblanding. Dermed kan du også fornøje dig med de kunststykker, disse dyr udfører, for at få fat på foderet.
- ▶ De fleste egnunger fødes fra marts og ind i maj. Her kan du bidrage med redemuligheder i form af et egnbo. Ofte har egn flere end én bolig, hvoraf en er reserveret ungerne, mens andre kan rumme forråd.
- ▶ Lad i øvrigt løvet blive liggende i haven, indtil det er blevet lunere i vejret. Frøer vågner først af deres vinterdvale, når temperaturen stiger betydeligt. Fjerner man derfor løvet for tidligt, kan man risikere at forstyrre dem.

GRATIS KATALOG

Vivaras vækstgaranti

Vivara leverer kvalitetsplanter fra egne marker. Derfor kan vi også tilbyde dig den komplette vækstgaranti på alle indkøb hos Vivara. Du får en to måneders garanti på alle planter, du køber hos Vivara.

HYACINTPRIMULA (Primula viallii)
80031 • kr. 22,-
Fra 5 stk. kr. 16,-/stk.

LIDT AF HVERT

Her ses
Peter Hansen:
Høstbillede.
1910.
Faaborg Museum.

Jordforbindelser Udstilling på Den Hirschsprungske Samling i København

I 1800-tallet fik vi ny viden om landskabets historie. Det gav sig bl.a. udtryk i malerkunsten, hvor landskabsmaleriet blev den dominerende kunstretning. Nogle af de kendteste kunstnere som J. Th. Lundbye, C. W. Eckersberg og Fritz Syberg m.fl. var med til at fortolke de store forandringer der skete. Udstillingen kaldes Jordforbindelser. Dansk maleri 1780-1920 og det antropocæne landskab. Det lyder videnskabeligt og er det også, idet der samtidig udstilles naturvidenskabelige genstande tilknyttet geografi, geologi og landbrugets udvikling. Hvis du er historisk interesseret i landbrugets udvikling løber udstillingen frem til den 28. april 2019. Den Hirschsprungske samling har adressen Stockholmsgade 20, 2100 København Ø. Der er åbent fra 11-16. Mandag og tirsdag er lukket. Hvis du vil se mere kan du gå ind på www.hirschsprung.dk.

Grethe Bjerregaard

GUL TRÆAGTIG PÆON

Gul træagtig pæon plantes på en beskyttet vokseplads på en veldrænet jord og beskyttet mod stærk blæst. En beskyttet, solrig vokseplads sikrer modning af træ og knopper om efteråret. *Paeonia lutea* er stiv, opret og bliver meterhøj.

Jann Poulsen

SELVVANDINGSSYSTEM TIL SMÅ HAVER

Tiny Garden tilbyder medlemmer af Kolonihaveforbundet på et nyt grønt koncept: Tiny Gardens indendørs minihaver til dyrkning af sundt og nemt mikrogrønt. Det smarte, dansk designede, selvvandingsstystem helt uden jord giver mulighed for dyrkning af sunde og vitaminrige produkter og tilbyder en perlerække af smage, som giver den bedste inspiration til at gøre maden lidt mere spændende såvel udseende- som smagsmæssigt, både sommer og vinter. Tiny Garden bygger på bæredygtighed og socialt ansvar og bringer haveglæden helt ind i vindueskarmen. Se mere om produkter og priser på www.tinygardens.dk.

Hans Preisler

SKAMSKÅRNE TRÆER

Fylder træerne for meget er det vigtigt at beskære dem, så de får et naturligt udseende. Lange stabbe ender ofte som døde stabbe. Det er bedst at beskære tilbage til udadvendende sidegrene.

Jann Poulsen

AKTUEL BOG

Den nye havesæson er ved at gå i gang og snart kommer der frugt i haven. For 30-40 år siden var det meget populært at lave sin egen vin. Det var især tre-ugers vin, der var populært, men der er ingen grund til ikke at udnytte alle de andre frugttyper, der dyrkes i haven. Det råder bogen Vin af druer og anden frugt bod på. Det er en stor bog på 296 sider der udover de forskellige vindruetyper også giver opskrifter på brug af ikke mindre end 36 andre frugter. Ordet frugter må anses for en tilsnigelse, for der er også et træ (som birk), krydderurter (som pebermynte) med mange flere imellem. Det er vist kun fantasien, der sætter grænser, når man ser på planterne der gives opskrifter på i denne bog. De mange opskrifter er ledsaget af små praktiske bemærkning og kommentarer til egne erfaringer.

Den væsentligste del af bogen handler om selve det at producere vin, og med bogen i hånden kan det måske sagtens gå galt men man kan også få en forklaring på hvorfor det gik galt, når man går i gang med hjemmeproduktionen.

Vin – af druer og anden frugt
Jørgen Bech-Andersen og
Jørgen Broe

Saxo Publishing
(bestilles via netbutikken)
Vejledende pris
366,07 kr.

Pas på ammerødderne

Vorterod kan danne store, tætte, gule tæpper under træer og buske. Det karakteriseres som ukrudt, men de fleste steder er de ganske uskadelige da både blomster og blade forsvinder/visner ned i løbet af kort tid og dermed ikke er "i vejen" når de andre planter springer ud. De kan dog invadere et helt staudebed og det kan gå ud over de sarte planter. Hvis du vil fjerne dem, så vær opmærksom på at få de små knolde med, når du graver planten op. Sørg især for at de ikke ender andre steder i haven. Her vil de vokse videre og danne nye kolonier af vorterod.

Frank Kirkegaard

Kreativitet

Kreativitet kan udfolde sig på mange måder i kolonihaven, som f.eks. en keramikhøj.

Jann Poulsen

Sold

Når kompostbunken skal bruges kan det være praktisk at lade kompostaffaldet sortere gennem et sold (finmasket trådnæt), så større grenstykker kan sorteres fra.

Jann Poulsen

Flere nye drivhuse

Den danske producent af hobbydrivhuse, JULIANA, introducerer i 2019 to nyheder: Balcony Urban til montering på væg eller hegn (beslag medfølger) og Balcony Vertical, som er fritstående. Begge er fremstillet i sortlakerede aluminiumsprofiler med 4 mm glas. Husene er velegnede til altanen og til den lille have og muliggør dyrkning af f.eks. chili, tomater og krydderurter på få kvadratmeter.

Hans Preisler

Jordtræthed

Jordtræthed viser sig oftest ved misvækst og ses især i forbindelse med frugtavl og i planteskoler hvor det kan have økonomiske konsekvenser. Problemet kendes fra en hel del afgrøder af beslægtede plantearter som dyrkes på samme areal nogle år i træk herunder roser, der vokser på samme sted og hvor der skal plantes nye imellem eksisterende i rosenbedet i kolonihaven.

Jordtræthed kan skyldes en skæv gødnings-tilførsel der giver ubalance mellem næringsstofferne i jorden. Ligeledes kan mikroorganismer i planternes rodzone have en hæmmende virkning på planternes vækst. Mangel på mikronæringsstoffer kan også være årsag ligesom udskillelse af kemiske næringsstoffer fra rodsystemet.

Gennem vekseldrift og dyrkningsskifte mellem ikke beslægtede arter undgår man jordtræthed. Derfor er det vigtigt at skifte rundt, så der ikke dyrkes de samme ting på samme sted år efter år i kolonihaven, især i køkkenhaven.

Vekseldrift i pryd- og frugthaven i kolonihaven er ikke muligt. Jordtræthed er næsten altid Kolonihaveforbundet med planter af rosenfamilien, herunder æbletræer.

Vokser roser dårligt kan de flyttes til et sted i kolonihaven, hvor der ikke tidligere har stået roser. Vokser kun enkelte dårligt i rosenbedet kan jorden skiftes ud med frisk jord f.eks. fra køkkenhaven. Jorden udskiftes i et spadestikks dybde, inden nye roser plantes.

Skal der plantes et nyt æbletræ, hvor der tidligere har stået et æbletræ, så skift også jorden, for en sikkerheds skyld.

Jann Poulsen

KRYDSORD

Hvis du løser krydsordet og sender løsningen på ordet med spørgsmålstegnet til Kolonihaveforbundet, enten til mailadressen info@kolonihave.dk eller på postadressen **Smedeholm 13 C, 2. th, 2730 Herlev**, deltager du i lodtrækningen om tre præmier, der består af et gavekort på 300 kr. til et havecenter.

Løsningen skal være Kolonihaveforbundet i hænde senest 26. april 2019.

(vi er kun ude efter ordet med spørgsmålstegnet).

Løsningen i Havebladet nr. 4/2019 er Bella Vista.

Vinderne

1. Jan Bach, Nibe
2. Preben Albrechtsen, Odense
3. Christina Nexø, Kastrup

Alle 3 vindere får snarest deres gavekort tilsendt.

Vind
gavekort til
plantecenter!
Værdi: kr. 300,-

Til hvilken kreds i Kolonihaveforbundet hører Kerteminde?

1 2019	BYG- NING	GUD	KILO	KOPIE- RING	FORTÆL- LENDE	TON	TANKE	MEDIE- HUS	KIGGE	BESID- DEREN	
VÆKST	1										6
KORT			PLADE GRINE			STED- NAVN TONE			5		
TARA		FLOD FUGL			2				TRÆ TONE		
?							HOLME 600			8	BÅND
STRAKS		7	PÆRE- MÅL FYR			550 SKRIVER			FILM VIN- DISTR.		9
					COM- PUTER TONE			KERNE- SYRE FØR MIDDAG			
URAN		FUGL UDEN		4			GL. Å			SKILTE- TEKST NORGE	
TRØSTER				BLOMT						3	

GANLØSE Fritidsbyg ApS Kolonihavehuse & sommerhuse

Besøg vore prøvehuse i Ganløse

På adressen:
Måløvvej 99 – Ganløse

Vi giver også gerne tilbud ud fra egne tegninger

Råhus opstillet:	Indv. materialer til færdiggørelse:	Råhus indv. materialer og montering:
12,0 m ² kr. 56,000	kr. 12,200	kr. 78.690
20,0 m ² kr. 81,400	kr. 17,890	kr. 113.600
28,0 m ² kr. 105,000	kr. 38,400	kr. 168.900
31,5 m ² kr. 119,580	kr. 39,400	kr. 185.800
36,0 m ² kr. 126,200	kr. 42,600	kr. 200.300
40,0 m ² kr. 133,800	kr. 46,200	kr. 213.600
40,5 m ² kr. 133,800	kr. 43,500	kr. 211.700
45,0 m ² kr. 147,200	kr. 48,900	kr. 235.100
57,0 m ² kr. 180,900	kr. 57,500	kr. 291.200
6,0 m ² skur kr. 21,400		
9,9 m ² kr. 27,400		

Mellem kl. 17-18

Tlf. 4818-3753

Biltelefon 4020-3753

Korskær 4, Ganløse, 3660 Stenløse

www.ganlosefritidsbyg.dk

Alle priser er incl. 25% moms.
Alle modeller kan laves med loft til kip. hems.
Nøglefærdige huse, indhent tilbud.
Vinduer og døre med termoglas lavenergi
Tag: Gitterspær 15°. B6 etemit. sort
100 mm mineraluld.
3/4x4" profilbrædder, plastfolie.
Væg: 2x4" tømmer. Vindpap.
1x5 profilbrædder, plastfolie.
Gulv: 2x5" tømmer. 100 mm mineraluld
Vindpap. 22mm spånplade.

Der er flere gode grunde til at vælge et hus fra GANLØSE FritidsByg:

- NYHED! Punktfundament er med i prisen
- Gulvstrøer er overfladeben, 5x5" 2x5"
- Indskud er trykimprægneret
- Stolpekonstruktion 4x4" 2x4"
- Udvendig beklædning: 1x5" profilbrædder, trykimprægneret
- Alle vinduer er oplukkelige, DVK-mærket
- 100 mm isolering i HELE huset, mere efter ønske
- Vinduer og døre kan flyttes efter deres ønske – vi bygger gerne efter Deres tegning
- Indvendig beklædning: 3/4x4" profilbrædder, indv. kvinta og plastfolie indv. glatte døre
- Gulvbrædder eller klikgulv til merpris af 195.00 m²
- 44 års erfaring med kolonihavehuse og sommerhuse.
- NYHED! Vinduer og døre med termoglas/fabriksmalet
- Merpris for ekstra isolering i sommerhuse

NYHED: Nu også Sibirisk lærk mod merpris

Vi kommer ikke på Fyn og i Jylland

Hvem tegner HVIDE STRIBER på min himmel?

Jørgen Bech-Andersen har blik for ting i haven, mange af os andre ikke tænker over eller lægger mærke til. Læs og lær om noget af det her.

I min barndom (1930-erne) var der ingen der tegnede på min himmel. Med jetfly er flyene kommet så højt op, at vandet fra forbrændingen kondenseres og i nogle få minutter afsættes vanddråber, der tegner striber på himlen. Når brændstoffet forbrændes i flymotoren frigøres altså ikke kun energi til fremdrift af flyet, der udledes samtidig vanddamp og kuldioxid (CO_2). Vanddampen forøger skydannelsen, dog ikke nok til at dæmpe evt. temperaturstigning tilstrækkeligt.

CO_2 påvirker miljøet

Forekomsten af CO_2 er værre, for den slipper det kortbølget sollys ind i jordens atmosfære, men forhindrer at det langbølgede lys, der dannes ved lysets kontakt med jordskorpen, slipper ud igen. Det vil sige, at det forårsager temperaturstigninger på kloden, den såkaldte drivhuseffekt, idet glasset i

drivhuset har samme effekt som kuldioxid ved at tilbageholde varme, deraf navnet.

Hovedproblemet i dag er, at når vi bruger af lageret af fossile brændstoffer i form af kul, olie og gas, der er opbygget af planterester i løbet af millioner af år, producerer vi

mere CO_2 end klorofylet i vores planter kan optage, og luftens indhold af CO_2 stiger.

Metan

Luftarten metan er en drivhusgas der giver en kraftigere drivhuseffekt end CO_2 . Den produceres dels i drøvtyggere som køer og hjortes fordøjelsessystem, dels i moser og optøende tundraer, og er med til at hæve jordens temperatur. Det er så et spørgsmål om vi vil omlægge dyreholdet fra drøvtyggere til svin, fjerkræ og kænguruer, der ikke producere metan og så leve af soyamælk, hvis man kan få nogen til det.

På grund af den stigende temperatur vi derfor har fået, smelter isen på polerne inkl. Grønland og giver stigning i vandstanden i verdenshavene. Der dannes endvidere flere tornadoer, og der ses store skovbrande rundt omkring på jordkloden, som det kan

læses i dagspressen for øjeblikket. Det koster menneskeliv og mange penge fremgår det.

Er der en løsning på problemet

Ved internationale aftaler søger man nu at begrænse CO_2 udslippet ved at erstatte fossilt brændstof som kul, olie og gas med elektricitet produceret ved sol, vind og vandkraft.

Biobrændstof, der udvikles fra landbrugsafgrøder som træ, rapsolie, majs eller sojabønner, er en anden mulighed for at undgå at bruge fossile brænd-

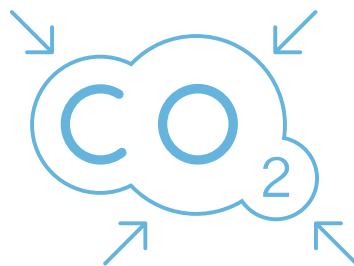
stoffer. Atomkraft er almindeligt brugt i Frankrig, her får man energi ligeledes uden at der udvikles CO_2 samtidig.

Ved skovfredninger og genrejsning af skove søger man at øge det, der netop forbruger CO_2 ved

fotosyntese og som danner grundlag for træproduktion. Det må også være muligt aktivt at opsuge luftens CO_2 i kalk, ved hjælp af alger, der danner skeletter af kalciumkarbonat (CaCO_3), som vi ser aflejret på Stevns klint eller binde CO_2 ved kemiske reaktioner.

Alle disse materialer, der har bundet overskuddet af CO_2 , må så kunne anvendes indenfor byggeindustrien som beton, kalksten og mørtel eller deponeres i gamle grusgrave.

Metanproblemet må løses særskilt for vi kan ikke standse metanproduktionen fra moser og optøende tundra.

SÅNING

Temperatur, fugtighed, jordbundsforhold og sådybde er vigtige spiringsfaktorer.

Af Jann Poulsen / Havekonsulent i Sydøstfyns kreds

Vigtige spiringsfaktorer

Spiretemperaturen varierer fra køkkenhave til køkkenhave. Vent med at så til temperaturen er høj nok - mindst 10°. Nogle frø kan ganske vist vente i jorden til temperaturen stiger, men faren for at der sker noget, evt. sen nattefrost, er til stede - så vent.

Frø kræver fugtighed for at spire, men frø ånder også, derfor skal der være passende med både vand og luft i jorden.

På sandjord kan der næsten altid arbejdes i jorden. Anderledes er det på svær jord (lerjord), her må man vente til jorden er bekvem, dvs. at jorden ikke klæber til redskaberne, forudsat at temperaturen er høj nok til pågældende planteart. En håndkultivator kan bruges til at bearbejde jorden og sikre en god knoldestruktur.

Sådybden har stor betydning. De øverste jordlag tørrer hurtigt, derfor skal frøet ned i en dybde, hvor der er nogenlunde sikkerhed for at holde jorden fugtig. Frøene skal dog ikke længere ned end at der er energi til at spiren kan bane sig vej til overfladen. Store frø har mere energi end små frø og kan derfor sås dybere.

Den tid det varer for et frø at spire er forskellig fra art til art. Frø der spirer på kort tid er ikke så udsat for udtørring, som frø der er længe om at spire. Omhyggeligheden med sådybden er vigtigst for langsomsprængende frø. Frø der er så fint,

at det minder om støv, skal nærmest sås oven på jorden. Det er vigtigt at der er fugtighed tilstede i den første tid (vanding kan være nødvendig), indtil der er et godt rodnet. Det kan være vigtigt i en kort periode at sørge for skygge over såbedet, evt. med grene, især på sandede jorder.

På lerede jorder kan der være risiko for at frøene drukner og jorden danner en skorpe, som kimplanterne ikke kan bryde igennem.

Frø af rimelig størrelse, som gulerødder, kål, løg, rødbede og spinat kan sås i en dybde af 1-3 cm. Store frø som af bønner og ærter kan sås i 3-5 cm dybde. Ærter må gerne sås dybere, så fugle ikke kan pille frøene op.

Såning i rækker

De fleste køkkenurter sås i rækker. Med spidsen af et hakkejern kan der

laves en rille i passende dybde.

Er jorden tør vandes i rillen, lad vandet synke inden såning. Fugtighed sikrer spiringen. Frøene drysses tyndt i bunden af rillen og jorden trækkes let ind over med bagsiden af riven og trykket til sidst let til.

Det er mere effektivt at vande i bunden af rillen før såning end at vande bedet efter såning. For det første kommer vandet ned hvor det gavner. For det andet giver vanding af bedet stor fordampning. Den relativt tørre jord rillen dækkes med, sikrer mod fordampning og skorpedannelse.

På mange frøposer er sådybde angivet.

Gode frø er en forudsætning men ingen garanti for et godt resultat. Resultatet afhænger også af sådybde og de betingelser frøene skal spire frem under.

Vildskud

fjernes

Problemet med vildskud kommer, når en plante ikke er hårdfør på egen rod, eller den er svær at producere ved stiklinger. En gammel metode, som bruges til at sikre planter en sund rod, er ved podning, som foretages om foråret, hvor en gren fra den plante, man ønsker en ny plante af, podes på en plante (grundstamme), hvor den ønskede gren og grundstamme kan forenes og sammenvokses. I juli-august kan planter formeres ved okulation, hvor man placerer et øje (en bladknop) på grundstammen.

Grundstammen

Grundstammen er den nye plantes rod, og den har flere funktioner, bl.a. skal den være frosthårdfør, så den kan modstå jorden i frossen tilstand over en længere periode. Den kan enten være kraftigt- eller svagt-voksende. Og så kan der være forskel på hvor villig den er til at danne nye skud fra stammen eller roden.

Til nogle planter har man grundstammer, så man kan regulere væksten af træerne. Ved frugttræer kan man selv bestemme om træet skal være svagt- eller kraftigtvoksende. Det har den fordel, at har man en lille have (kolonihave) kan man vælge et æbletræ som ikke bliver for stort. Svage grundstammer er også velegnede til espaliertræer. Har man en stor have, og gerne vil have store, smukke, skulpturelle træer er det den kraftigtvoksende grundstamme der skal vælges.

Mange af vore prydplanter er podet/okuleret og her kan nævnes roser, frugttræer, japanske kirsebær, syrener, trolld hassel og alle de mange småtræer på stamme.

Hos alle planter, der er podet/okuleret på en grundstamme, er der risiko for at der dannes vildskud.

Af Jann Poulsen / Havekonsulent i Sydøstfyns kreds

Alle planter, som er podet eller okuleret, kan få vildskud. Vildskud kaldes de skud som kommer under pøde-/okulationsstedet. De fjernes så snart de kan ses. Ved at fjerne skuddene tidligt får man den mindste skade.

Vildskud bør rives af og ikke klippes af, da klipning giver flere vildskud, som ses her.

Vildskud kan ikke fjernes for tidligt

Vildskud kommer kun under pøde-/okulationsstedet og det er derfor nemt at se, om der kommer uønskede skud. Nemmest er de at se på stammede planter, hvor de starter som knopper på stammen og siden udvikler sig til smågrene, som i yderste konsekvens kan ende som store kraftige grene, som helt kan overtage væksten fra den oprindeligt ønskede og købte plante. Planten kan gå helt til, hvis der ikke gribes ind i tide. Og i tide vil sige, så snart man kan se, der kommer en knop/knopper på stammen under pøde-/okulationsstedet så skal den/de fjernes. Det er nemt at fjerne knopper ved at gnide dem af med en finger. Længere hen på sommeren vil knoppen blive til et træagtigt skud, og så er det saksen, som må klippe skuddet af. Er det blevet til en flerårig gren er det en skarp sav der anvendes. Sårfladen bliver større, når der går lang tid inden man erkender vildskuddene og en gren som skal saves af, giver et stort sår/ar på stammen. Hvis der skal klippes eller saves, skal snittet placeres så såret bliver så lille

som muligt og lige under grenkraven. Nogle millimeter ude af grenen fra stammen kan ses en forsnævring, hvor der ligger nogle ringe. Ved at save eller klippe lige udenfor denne forsnævring, vil man få det mindste snit(sår). Det er det samme sted, hvor en plante vil snøre en gren af. Hvis man ser på en hvilken som helst plante og der er en gren, som er gået ud, kan man se, at den stopper sin døde gren, lige før den når stammen. Og det er lige det sted at grenen (vildskuddet) skal fjernes.

Fra roden

På mange planter bliver pøde-/okulationsstedet 5-10 cm over jorden, og så er det under det sted vildskuddene kommer. Hos roser er okulationsstedet ca. 5 cm under jorden. Det lyder upraktisk, at man planter roserne dybt, for så er vildskuddene svære at se. Det skyldes, at det svageste sted på en rose er der hvor den er okuleret. Samtidig er de grene på den del, som vi kalder den ægte rose, meget følsom overfor frost. Så man må skrabe jorden fra, hvor der evt. kommer et vildskud og fjerne det, gerne ved den barske metode at rykke skuddet af. Ved at rykke skuddet af, fjerner man vildskuddet totalt og det vil ikke skyde igen. Det vil det til gengæld, hvis man tager saksen og klipper af ved jordoverfladen, for så vil der på det stykke, der er under jorden, kunne dannes nye knopper og dermed nye skud. Klipper man vildskud af ved jordoverfladen vil det være en årlig fornøjelse af klippe vildskud ned. Derfor skal vildskud fjernes helt

tilbage, hvor de kommer fra så tidligt som muligt. Det giver færrest problemer.

Grundstammerne, som man bruger til roser i vore dage, er ikke så tilbøjelige til at danne vildskud som tidligere anvendte grundstammer, og derfor er det sjældent at man finder vildskud på roser. Vildskud har en lysere bladfarve og kommer altid fra et sted under jorden. Engang hed det sig at havde et rosenblad 7 småblade var det vildskud, men flere af de "ægte" roser, som vi køber på planteskolen, har også 7 blade. Se derfor hvor skuddene kommer fra, så er det nemt at konstatere om det er et vildskud.

Blommer er podet på mirabelle eller grundstammen 'St. Julien'. Her kan man nemt, især hvis det er mirabellen, der er brugt, få vildskud fra roden. Disse vildskud kan komme flere meter fra blommetræet. Sådanne vildskud skal fjernes helt hvor de kommer fra. Grav ned og ryk dem af, så de fjernes en gang for alle. Man skal være forsigtig med at hugge rødder over på mirabeller da de kan danne nye skud, hvor roden er hugget over, for roden prøver at danne en ny top. Det kan være godt at have bunddække under træerne, så man ikke ved gravearbejde graver rødderne over.

Troldhasel, syren m.fl.

Troldhasel er podet på alm. vilde hasler og resultatet kan nemt blive at der kommer nogle lige, flotte, kraftige skud op i troldhaslen med de snoede grene. Vildskuddene (alm. hasel) kommer fra et sted under pødestedet og skal fjernes straks. Det samme er tilfældet hos syrener, hvor de "ægte" syrener er podet på en vild grundstamme. Blåregn kan også være podet på en frøformeret blåregn, hvor det kan være svært at se forskel på skuddene, men igen - lange skud som kommer under pødestedet skal fjernes. Det samme gælder for klematis.

Kraftig vækst og dominans

Vildskud vil altid have kraftigere vækst og kan nemt komme til at dominere planten. Da disse skud er placeret tættest ved roden og får gavn af vand og næring før den pødede plante skal de straks fjernes.

ANLÆG AF BEDE OG GANGE

Når du anlægger nye bede og gange i kolonihavens køkkenhaveafdeling er det vigtigt at tænke på, at det skal være let at komme omkring og nå ind i bedene. Det er fristende at gøre gangene så smalle som muligt og bedene så brede som muligt men, men.... hvis du gør det, opdager du, at det er svært at komme omkring med en trillebør og du kan ikke nå ind til midten af bedet uden at du må træde ind i det. Hold dig derfor til at bedene ikke bør være bredere end 90 cm. Så kan du nogenlunde nå midten fra begge sider og du slipper for at træde ind i dem, så jorden trykkes til. Du kan ofte også nøjes med at bruge en håndkultivator i stedet for at grave bedet når du ikke træder på jorden. Hvis dine bede ligger langs en hovedsti er det hovedstien, du skal tilpasse trillebørens de andre gange kan være lidt smallere.

Gennem årene kommer der mange samtaler via den grønne telefon. Nogle af de emner, der bliver berørt, er dem, der omtales her.

Af Grethe Bjerregaard / Redaktør

RODLUS

Rodlus finder man, som navnet siger, på planternes rødder. De går på både ukrudt som mælkebøtte og grøntsager som gulerødder. Da de befinder sig i jorden er de meget vanskelige at have med at gøre. Planter, der angribes af rodlus, svækkes i væksten. Det ses især i solskin da vandtransporten op i planten hæmmes ved angrebet. Rodlus er i tæt familie med de mere almindelige bladlus. Der er mange forskellige og de er ofte artsspecifikke, dvs. at de angriber samme slags plante og ikke andre. Et sædskifte vil derfor kunne afhjælpe problemet. Rodlusene er som regel 2-3 mm lange, grålige til cremefarvede, måske blågrønne. De udskiller ofte en fnugget og hvidlig voks.

MOS I HAVEN

Der er mange kolonister, der har problemer med mos i haven generelt, ikke kun i græsplænen. Forudsætningen for at slippe af med mosset er, at der ikke er alt for mørkt og fugtigt hvor mosset befinder sig. Hvis det er tilfældet kommer mosset igen og igen. Det er skønne, spildte kræfter at forsøge at få bugt med det. Hvis der er nogenlunde lyst og ikke alt for fugtigt kan man forsøge at komme mosset til livs ved fx at klippe græsset lidt længere så det kan kvæle mosset. Hvis mosset er meget udbredt kan man begynde med at fjerne så meget som muligt af det med en rive. Der kan også fås forskellige elektrisk drevne mosfjernere, men igen: Måske skal man lære at leve med det.

HVILKEN KARTOFFELSORT SKAL MAN VÆLGE?

Det er altid sikrest at købe kontrollerede læggekartofler, men i en kolonihave kan man lægge de kartofler, man har lyst til. Evt. restriktioner gælder kun for erhvervsmæssig dyrkning af kartofler. Det er også vigtigt at tænke på at den samme sort kan udvikle sig forskelligt i forskellige kolonihaver. Der er så mange sorter at vælge imellem, at det bedste er at holde sig til de sorter, man har gode erfaringer med og derudover måske prøve en eller to nye sorter, alt efter hvad man kan læse på poserne med læggekartofler.

DEN GRØNNE LINJE

Tirsdage kl. 9.30-12.30 er den grønne linje åben på forbundskontoret. I dette tidsrum kan du ringe på **tlf. 38 28 87 50** og få en snak med Grethe Bjerregaard om problemer i haven og om planter og have i det hele taget. Du kan også sende en mail til **gb@kolonihave.dk** med spørgsmål, kommentarer, sjove historier eller oplevelser.

Du kan forvente svar på din mail i løbet af en uges tid. Hvis du bruger post er adressen Grethe Bjerregaard, Kolonihaveforbundet, Smedeholm 13 C, 2. th, 2730 Herlev. Plantemateriale bør være indpakket i tør køkkenrulle. På DialogNet har du mulighed for at se Havebladet som PDF-fil og på www.kolonihaveforbundet.dk kan du se seneste udgave af Havebladet.

BIERNES DAG: 20. MAJ 2019

Bierne har trange kår og forskerne verden over råber vagt i gevær. Dødeligheden blandt både honningbier og vilde bier er stigende. Derfor valgte FN i 2017 at udråbe 20. maj til at være biernes dag.

Bier (og andre bestøvere) overfører pollen fra en støvdrager på én plante til et støvfang på en anden. Det vil sige fra en han- til en hunblomst. Bestøvningen er altså en befrugtning og den sikrer blandt andet dejlige blomster, grøntsager, nødder, frugter og bær.

Hvad betyder bierne for naturen og økonomien?

Ud over at bidrage til naturens diversitet er bierne også med til at højne kvaliteten og udbyttet af afgrøderne i både landbrug og frugtavl.

Ifølge biavl.dk er værdien af biers og andre insekters bestøvning blevet vurderet til mellem 421 og 690 mio. kroner bare i Danmark. Dette er endda lavt sat, da det bliver mere og mere tydeligt, at insektbestøvning betyder

mere for afgrøders størrelse, kvalitet og holdbarhed end tidligere antaget.

Hvorfor dør bierne?

Vi mister stadig flere vilde naturarealer, og vi dyrker samtidig landbrug på en måde, der skal sikre større udbytte og billigere pris på varerne. Landbruget anvender pesticider, som bierne er overfølsomme overfor: "Pesticiderester kommer med hjem til bistadet. Og når bilarver bliver fodret med mad med pesticiderester, udvikler de sig ikke ordentligt. Deres immunforsvar svækkes, og de bliver lettere syge", forklarer Annette Bruun Jensen til DR. Det er sygdomme og parasitter, der slår mange bier ihjel.

HVORDAN KAN DU SOM KOLONIST HJÆLPE BIERNE?

Herunder giver vi enkelte tips til, hvad du kan gøre for bierne. På biavl.dk/bivenlig/ have kan du læse mere om, hvad du konkret kan gøre for at forbedre biernes vilkår i din have.

- Lad være med at bruge sprøjtemidler men lær i stedet hvilke blomster og planter der tiltrækker hvilke dyr og sammensæt dine bed derefter. Læs evt. artiklen "Fra skrot til økoslot" på side 30, der behandler emnet.
- Vælg en græsplæne med kløver.
- Vælg enkle blomster. De har stadig deres støvdragere og støvfang i behold. Mange blomster med store, flotte kronblade har mistet deres støvdragere i forædlingsprocessen.

HumørSpiren

- Sagde jeg ikke, du skulle lade være med at køre lige efter en frokost med øl og snaps...! ”

VORES ANSIGTER UDADTIL

- EN FOTOSERIE OG EN SERVICE

Sidste år søgte vi efter medlemmer, der havde lyst til at være forbundets ansigter udadtil. Det er blevet til en varm billedserie af livet i haven. Samtidig er det også en service til haveforeningerne.

Det var dejligt at opleve, at der blandt forbundets medlemmer var interesse for projektet om at bruge "rigtige kolonihaveejere" i det billedmateriale, som fremover vil blive brugt i vores kommunikation internt og eksternt.

En varm billedserie med autenticitet

Som resultat står vi nu med en billedserie, som medlemmerne forhåbentlig kan spejle sig i:

"Billederne giver en følelse af autenticitet og det vigtigste for os er, at vores målgrupper – unge, par, singler, familier, modne mennesker og seniorer - kan se sig selv i materialet", udtaler Preben Jacobsen, der er Forbundsformand og medlem af det tidligere Kommunikationsudvalg, der var med til at bestille opgaven.

Af Iben Sandra Svensson / Kommunikation og politisk betjening, Kolonihaveforbundet

En service til haveforeningerne

Udover at give Kolonihaveforbundet et ansigt, giver billedserien samtidig Kolonihaveforbundets haveforeninger en mulighed for at bruge billeder i deres kommunikation til f.eks. medlemmer eller eksterne interessenter. Naturligvis forudsat, at billederne udelukkende bliver brugt i en sammenhæng, hvor det tjener Kolonihaveforbundets sag og interesse. Det vil altså være oplagt at bruge dem til nyhedsmails, artikler i medlemsblade eller til eksterne medier om kolonihavelivet.

"Den nye persondataforordning stiller krav til haveforeningerne og den måde, hvorpå de bruger billeder i deres kommunikation. Nu går det ikke at tage billeder til en sammenkomst og poste det på nettet eller bruge det i en nyhed. Forordningen kræver, at haveforeningerne spørger om lov samtidig med, at de kan dokumentere, hvor billederne ligger, i hvor lang tid de ligger der, hvad de skal bruges til osv. Det komplicerer en del", fortæller forbundets direktør og jurist, Ditte Jensen.

"Med billedserien får de godt nok ikke billeder af deres egne, lokale

medlemmer, men det giver dem dog en mulighed for ukompliceret at bruge billeder i deres kommunikation, fordi modellerne på forhånd har givet samtykke til det", afslutter hun.

Tusind tak til modellerne

Vi vil gerne takke modellerne for engagementet og lysten til at være vores ansigt udadtil og for, at de ville dele deres liv i haven med hele Kolonihaveforbundet. Også tak for nogle fantastiske billeder.

SERVICEMEDDELELSE

Billedserien vil fremover ligge i et arkiv, som alle bestyrelser får direkte adgang til med kodeord.

Haveforeningernes bestyrelser vil modtage en nyhedsmail med link og kode.

BRUGER I HAVEKONSULENTEN?

Mange kolonister kender måske allerede havekonsulenterne fra de årligt tilbagevendende havebedømmelser i forbindelse med den årlige præmiering af veldyrkede haver. Det er dog ikke den eneste funktion de har.

I hele Kolonihaveforbundets mere end 100 år lange levetid har havekonsulenterne spillet en rolle med hensyn til havernes dyrkning og udformning. Tidligere var det især i forbindelse med dyrkning af grøntsager, frugt og bær, dengang haverne havde stor samfundsmæssig betydning for kolonisternes mulighed for at få tilstrækkeligt med sunde afgrøder. I nutiden har haverne større betydning for den fysiske og psykiske sundhed. Det kan være en belastning at man ikke får så stor glæde af haven som forventet fordi afgrøderne måske ikke bliver som man havde håbet eller prydhaven ikke ligner det man havde forstillet sig. Her har nutidens havekonsulenterne en rolle at udfylde, for de kan give gode råd så man undgår alt det der kan gå - og måske går - galt i haven. Det drejer

sig ikke om at få en præmiehave men en have, man befinder sig godt i.

Brug havekonsulenten

Kolonihaveforbundet har en aftale med en række kompetente og erfarne havekonsulenter. Det betyder at hver kreds har en af disse havekonsulenter tilknyttet; navnene fremgår af listen herunder. Alle: kreds, haveforening og den enkelte kolonist, har mulighed for at trække på havekonsulenten, der afholder havevandring hvor der tales om alt hvad der foregår i haven men som også gerne afholder kurser om fx beskæring, kompost, fornuftig drift af haven med meget mere. I det hele taget kan havekonsulenten bruges i alle spørgsmål, der vedrører dyrkning af haven. Også hvis der er brug for at foretage ændringer i den enkelte haveforenings indretning i form af fællesarealer, parkeringspladser, opsamling af haveaffald mv. Det er kun fantasien, der sætter grænser. Få lavet en aftale med havekonsulenten når det passer ind i programmet. Kan egen havekonsulent ikke, kan en fra nabokredsen måske. Det drejer sig om at få havekonsulenternes store viden bredt ud til glæde for kolonisterne.

Hvad koster det?

Kolonihaveforbundet betaler havekonsulenten for havepræmieringen, mens det er aftalen at bestilleren: kredsen, foreningen eller den enkelte kolonist, honorerer havekonsulenten på timebasis for et besøg på stedet. Vejledende kan man gøre brug af aftenskoletakstens timepris, i 2019 er det 382,23 kr., med tillæg af kørepenge. Der betales for mindst 2 timer. Beløbet er ikke momspligtigt.

Den grønne linje

Udover konsulenttjenesten har Kolonihaveforbundet i mange år haft en service, hvor man som kolonist og medlem af Kolonihaveforbundet kan ringe eller skrive/maile for at få gode råd om haven. Telefонтiden er på tirsdage fra kl. 9.30 til 12.30 på tlf. 38 28 87 50. Mailadressen er gb@kolonihave.dk. Medsend gerne et billede af problemet. Postadressen er Grethe Bjerregaard, Kolonihaveforbundet, Smedeholm 13C, 2. th, 2730 Herlev. Medsend gerne materiale indpakket i tør køkkenrulle. Svar kan forventes i løbet af en uge.

SÅDAN KONTAKTES KREDSKONSULENTEN

Kreds	Konsulent	Mail	Tlf.
Aarhus, Midtjylland, Sydøstjylland	Carsten Juul	juuljuul52@gmail.com	21 46 22 36
Hovedstaden midt, Hovedstaden vest	Tom Knudsen	tkn@tivoli.dk	22 23 72 45
Hovedstaden syd, Nordsjælland	John Norrie	john@norrie.dk	40 88 20 36
Hovedstaden sydvest, Hovedstaden vest	Ole Statta	olestatta@gmail.com	50 33 11 44
Midtjylland	Henrik Ward Poulsen	henrik@warders.dk	22 91 24 68
Midt- og Østsjælland, Vestsjælland	Mads Ransborg	egebjergplanteskole@pc.dk	97 44 6 46 4
Nordjysk	Kim Jensen	kim@navntoft-anlaeg.dk	86 64 23 37
Nordvestsjælland	Tage Kansager	tage@kansager.dk	23 74 89 81
Nordøstsjælland	Søren Bøgeskov	sorenbogskov@gmail.com	29 80 14 66
Odense	Hans Preisler	hans.preisler@live.dk	22 55 95 53
Sydvestjylland	Grethe Bjerregaard	information@grobu.dk	20 16 63 91
Syddstfyn	Jeremy Dean	j-dean@live.dk	23 23 71 88
Sønderjylland	Mogens Lorensen	mmlorensen@gmail.com	22 36 68 87
Vendsyssel	Jann Poulsen	jannpoulsen@stofanet.dk	62 21 55 19
Vestjylland	Ole Aaby Daugaard	oadaugaard@gmail.com	23 39 86 59
Østjylland	Just Jensen	jujn@frederikshavn.dk	29 48 60 00
	Erling Mikkelsen	esmikkelsen51@gmail.com	97 14 39 39
	Anette Gubi Frederiksen	gubifred@gmail.com	26 81 75 65
	Henning Nygaard	havekonsulenten@gmail.com	22 81 05 70

Af Ole Statta / Formand for
Kolonihaveforbundets havekonsulenter

SIG NÆRMER TIDEN...

Hvis alt er forløbet
som planlagt, er
materialet til de årlige
havebedømmelser nu
udsendt til kredsene.

Fra kredsene videresendes materialet til haveforeningerne, der så kan begynde at forberede de årlige havebedømmelser, hvor Kolonihaveforbundets præmier uddeles til de haver der skal have dem.

Tak for indsatsen

Præmierne er Kolonihaveforbundets tak for indsatsen med at passe haverne godt. Sådan har det været i mere end 100 år og den eneste forskel er, at der nu også er kommet præmier for den børnevenlige have, den miljøvenlige have samt en præmie som kredskonsulenten kan tildele.

Sådan tildeles præmierne

En haveforening er berettiget til en 1. præmie pr. hver påbegyndt 50 haver i foreningen. Kredsen er berettiget til en ærespræmie for hver påbegyndt 800 haver, der er i kredsen. Den børnevenlige og den miljøvenlige præmie tildeles efter samme kriterie som ærespræmierne mens konsulenten har en enkelt præmie, der kan tildeles en have i kredsen. Hver præmie kan kun tildeles den samme have hver 5. år, med mindre haven har skiftet ejer. Den nye ejer skal have haft haven i mindst en hel havesæson.

Af Grethe Bjerregaard / Redaktør

Præmierne

1. præmierne og ærespræmierne, der tildeles den veldyrkede have, udskiftes hvert 5. år mens de øvrige præmier ikke udskiftes. 2019 er sidste år med de nuværende 1. præmier og ærespræmier, så i 2020 skiftes der ud.

Den veldyrkede have bedømmes efter fire kriterier: Helhedsindtryk, orden, sundhed og anlæg og den samlede karakter kan blive 40, da hver af de enkelte kriterier kan tildeles 10 point.

Præmien for den børnevenlige have er en Kay Bojesen abe mens den for den miljøvenlige er en Kay Bojesen papagøje. Karakteren for disse haver kan være op til 10 og vurderes efter henholdsvis hvordan haven er indrettet så børn føler sig hjemme i den og hvor mange miljømæssige tiltag der er i haven.

Konsulentens præmie er en Kay Bojesen fugl. Der er ingen kriterier for tildeling af denne præmie. Der gives ikke nogen karakter, men konsulenten giver en begrundelse for hvorfor netop den pågældende have får præmien. Det er ikke givet, at den børnevenlige,

miljøvenlige og konsulentens præmie uddeles hvert år, ligesom der måske kun tildeles fx børnevenlige eller miljøvenlige præmier.

1. præmie:

Ærespræmie:

Børnevenlige præmie:

Miljøvenlige præmie:

Konsulentens præmie:

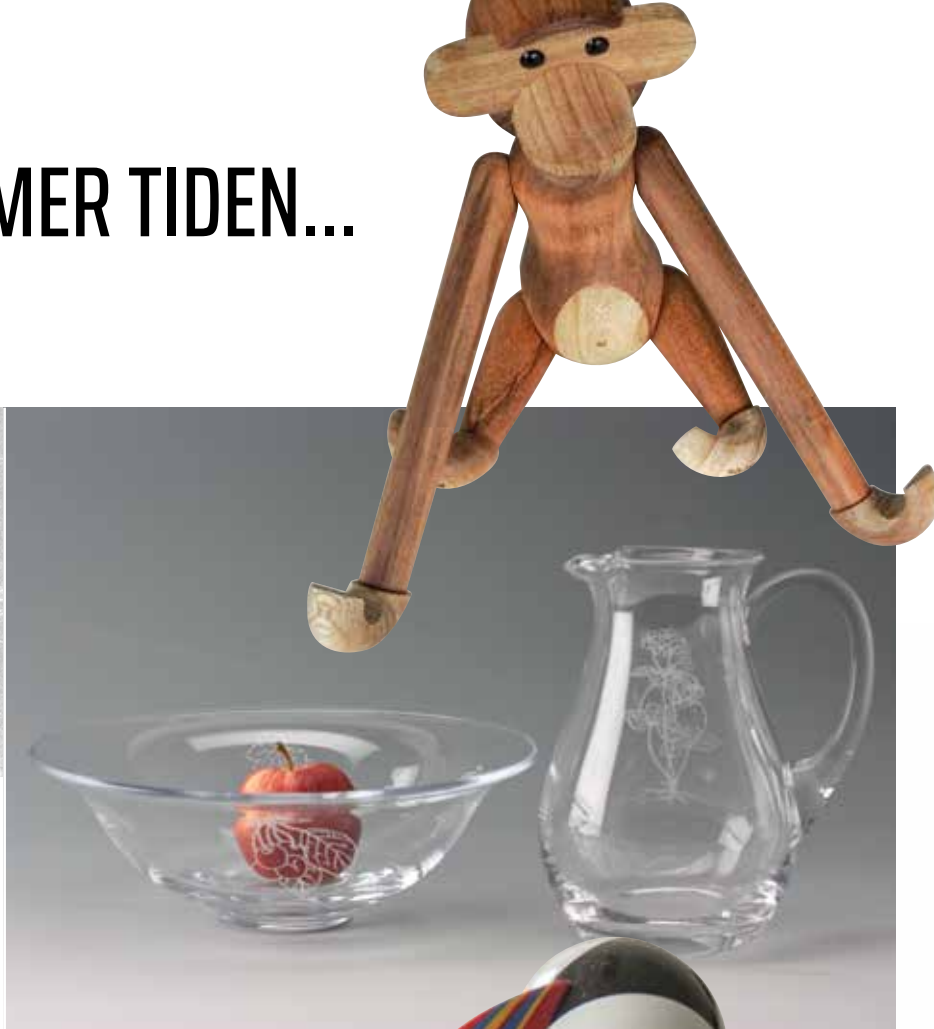
Skål og kande

Skål, kande og 2 små frugtskåle

Kaj Bojesen abe

Kaj Bojesen fugl

Kaj Bojesen papagøje

FIK DU HAVEN BEDØMT OG TIL HVAD?

I Kolonihaveforbundets lange historie har indsatsen med havebedømmelser været en vigtig del af arbejdet både lokalt og på landsplan. Mange kolonister sætter fortsat en ære i at deltage i denne årlige præmieringsordning, hvor både Kolonihaveforbund, kreds og haveforeninger stiller præmier til rådighed for de dygtigste kolonister.

Individuelle forskelle

Det er ret forskelligt hvorledes man i de enkelte kredse ned sætter bedømmelsesudvalg og vælger udvalgsmedlemmer samt hvordan bedømmelserne finder sted. Det er kredsene, der ansætter konsulenterne til denne opgave, medens honoreringen af disse sker via Kolonihaveforbundet. Der er af Kolonihaveforbundet fastsat regler for efter hvilke kriterier haverne skal bedømmes, med en karakterskala fra 0-10. Nye kolonister kan først få bedømt haven efter én sæson – med mindre der er tale om en ny haveforening.

Sønderjyllands kreds

I Sønderjyllands kreds med 6 haveforeninger som medlemmer i Haderslev og Sønderborg, er det kredskonsulent Ole Daugaard, der foretager den endelige bedømmelse af de haver, som de lokale havebedømmelsesudvalg forinden har udvalgt til bedømmelse.

Havebedømmelsesudvalgene i Sønderborg består af to personer fra hver koloni, som er valgt på de respektive generalforsamlinger. I alt 8 medlemmer. Udvalgsmedlemmer vurderer ikke i egen koloni, fortæller udvalgsformanden, Chr. Jacobsen.

I løbet af sæsonen vurderer de tre gange alle de haver som er tilmeldt bedømmelsen. Den samlede sum af deres point danner grundlag for, hvilke haver der evt. kan tildeles en præmie uden konsulentbesøg (Vandrepokal, sponsorpræmie eller

Mange kolonister venter spændt på svaret på dette spørgsmål, når den årlige havebedømmelse finder sted rundt om i haveforeningerne i løbet af sommeren.

Edith og Arne Madsen Greve i deres velplejede hus og have i Skovly.

diplom). Deres point er ligeledes afgørende for, hvilke haver konsulenten skal vurdere for at fastsætte den endelige præmiering. Herefter nulstilles deres point, og konsulenten, der ikke kender deres pointtal, har den endelige afgørelse. For hver påbegyndte 50 haver udløser det en forbundspræmie. Æres- og forbundspræmier kan opnås hvert 5. år og kredspræmier hvert 3. år, oplyser formanden. Kredskonsulenten foretager præmiueddelingen ved en kreds- og præmiefest i oktober.

Mange års erfaringer

Hvervet som medlem af et havebedømmelsesudvalg betragtes af mange i Sønderjyllands kreds som et betroet hverv, som kræver erfaring og viden om opgaven. Noget sådant har den 83-årige Arne Madsen Greve fra haveforeningen Skovly i Sønderborg. Han har haft dette hverv i over 45 år og har nu valgt at stoppe bl.a. af helbredsgrunde, og blev ved afslutningen på årets bedømmelser belønnet med tak og en vingave fra Sønderjyllands kreds.

"I de første år af mit arbejde med havebedømmelser var der langt flere og større køkkenhaver, og bedømmelseslisten indeholdt en langt mere udførlig beskrivelse af urtehave, køkkenhave m.v. Endvidere var den tilladte størrelse på havehusene kun 12 kvm, hvor den nu er på 60 kvm", fortæller Arne Madsen om haveforeningen, der har staten som udlejer og dermed ingen lokal bopælspligt. "Vi havde først kolonihave i H.F. Sønderkov fra 1962, men måtte flytte til Skovly i 1968, da vores kolonihave skulle fjernes på grund af et nyt vejanlæg. Jeg havde arrangeret børnefester i Sønderkov og fortsatte hermed i Skovly, hvor jeg senere blev bestyrelsesmedlem, formand og også kredsforsmand, til sygdom satte en stopper herfor i 1988".

"Jeg giver dog stadig et nap med om nødvendigt i haveforeningen", siger den 83-årige, der sammen med hustruen, Edith, selv passer en stor og flot præmiehave med både køkkenhave og prydhave.

FRA SKROT TIL ØKOSLOT

Man behøver ikke et nedlagt landsted for at blive selvforsynende eller dyrke økologisk. Det er mere end rigeligt med en kolonihave. Så længe der er drømme, jord og Jens og Sølva.

Solen står højt på sensommerens himlen, da jeg træder ind i Jens og Sølvas have i Gladsaxe. Og hvilken have! Aldrig i mit liv har jeg set så frodig en lod. Jeg aner ikke, hvor jeg skal fæstne mit blik. Der er blomster og planter i utallige farver, former og planer. I forlængelse af den åbne havelåge, byder haven alle mine sanser velkommen.

Jeg finder parret på en overdækket terrasse ved deres hus, Slottet. Under en perlerække af lækre, lilla vindruer træder jeg ind i det lange eventyr om dengang i 1994, hvor de overtog hus og have for en slik, fordi begge var faldsfærdige og misrøgtede og om, hvordan de har bygget haven op og nu er selvforsynende på 70 % af de grøntsager, de spiser hele året.

Der er mange argumenter for at dyrke på samme måde som ægteparret. Der er både økonomi, omtanke for jorden og ikke mindst for ryggen. "Den økologiske gartner

graver aldrig i sin jord. Det medfører nemlig to dårlige ting. Det ene er ondt i ryggen. Det andet er, at man ødelægger jorden." Citat Troels Østergaard (Den økologiske have – trin for trin).

Økonomi – en kæmpe besparelse

Jens og Sølva bruger i gennemsnit 2500 kr./mdr. på mad og husholdning. Ca. 70 % af de frugter og grøntsager, de spiser hele året, er fra egen produktion og det ses virkelig i kroner og ører på budgettet.

"Vi er ikke vegetarer, men vi spiser mange grøntsager. Vi spiser kød en til to gange om ugen og ellers grøntsager. Og så har vi jo hønsene. De producerer æg i lange baner", fortæller Jens og Sølva supplerer: "Det sværeste er egentlig om vinteren, hvor vi er hjemme og ikke lige kan gå ud i haven og hente dét, vi har brug for. Men meget har vi så i fryseren".

Det er nemlig sådan, at Sølva og Jens forbereder og konserverer alt i deres have. Tomater bliver skåret i halve, i kvarte, lavet til puré, til pasta eller sauce og smidt i fryseren. Agurker bliver syltet. Det samme gør mange andre grøntsager. Krydderier bliver frosset eller tørret og frø bliver tørret

og gemt. Produktionen er så stor, at parret har udvidet huset med et flot bryggers, der giver dem mulighed for at skabe forråd til vinteren.

Tilbage til rødderne

Jens og Sølva dyrker først og fremmest jorden efter princippet "nænsom jordbehandling". Når man dyrker jorden, sørger man for, at den har optimale forhold og et naturligt biosystem med mængder af mikroliv, svampe, bakterier og regnorme. Så behøver man ikke arbejde det store for at få mængder af afgrøder. Jorden klarer det for dig.

"Hvis du dyrker økologisk, så bruger du organisk materiale som gødning. Planter kan hverken spise hønsemøg eller kompost. Det vil sige, at der skal være nogen, der kan sørge for, at det bliver til planteføde. Det betyder, at der skal være meget liv i jorden; der skal være regnorme og mikroorganismer i forskellige dybder i jorden. De indgår i en symbiose med planterne", fortæller Jens og fortsætter "Hvis du vender det på hovedet - graver i jorden for eksempel - så ligger dét, der lever sit naturlige liv i 25 cm dybde, pludselig på toppen. Og så dør det, for det kan det ikke tåle. Og det, der ligger i toppen bliver kvalt, fordi det kommer til at ligge i bunden. Regnormene har

Parret har
ikke gravet i jorden
i over 20 år.

"Den økologiske gartner graver aldrig i sin jord. Det medfører nemlig to dårlige ting. Det ene er ondt i ryggen. Det andet er, at man ødelægger jorden."

1. Jens og Sølva foran slottet.
2. Kål står smukt og uberørt af sommerfuglelarver.
3. Tagetes og porre ved et net af slyngplanter.
4. Parrets sindrige 3-trins kompostbeholder.
5. Potter med bl.a. chillier.

det nok lidt bedre, men mikroliv er jo andet end regnorme.

Så derfor: forstyr jorden så lidt som muligt". Af samme årsag har parret ikke gravet i deres have i over 20 år. Det er næsten irriterende, så enkel og logisk praksissen er. I bund og grund handler det om at vende tilbage til rødderne. Både i overført og i helt konkret forstand. Det handler om respekt for jorden og for det liv, der lever deri.

Blandingskultur og sædskifte

Jens peger og siger: "Se kålen. Der er ikke et bid fra en kållarve i den. Det er fordi, den står mellem stauderne. Det ikke fordi, vi ikke har sommerfugle. Vi har mange og vi har også sommerfuglebuske. Men de kan ikke finde den, fordi den står mellem stauderne. Insekter kan ikke se, de lugter sig frem. Derfor skal man stille planter og blomster ved siden af hinanden, der forhindrer insekter og dyr i at spise afgrøderne samtidig med, at man får bestøvet".

Parret blander planter og afgrøder i samme bed for både at udnytte gødningen bedre og for at modvirke plantesygdomme og generende dyr. Haven er derfor fyldt med mange blomster, der tiltrækker gavnlige insekter som honningbier, vilde bier, svirrefluer og mariehøns. Nogle af planterne tiltrækker også generende dyr som bladlus og kålsommerfugle, men de er en del af den økologiske orden og uden dem er der ingen føde til de fugle, der er vigtige for havens mangfoldighed og økosystem. Samtidig dyrker de deres afgrøder ud fra princippet om sædskifte. Det betyder, at samme afgrøde ikke skal dyrkes samme sted to år i træk. Det er en

god beskyttelse mod artsbestemte sygdomme. Ligesom meget andet, kræver dette tålmodighed. Tålmodighed til at lære jorden og planterne at kende og se, hvornår de trives og hvornår de mistrives. Men også tålmodighed ved tanken om, at alt nyt tager tid før det mestres.

Kompostering

Jens udpeger et par krukker med frodige blomster, der står og troner i solstrålerne. "De blomster havde min mor i min barndom for 60 år siden. De har aldrig set spagnum. Dengang lavede hun jorden selv. Det gør vi også. Opskriften er enkelt: Hvis du ejer et stykke jord, så har du jord til selv at lave jorden med. Så skal du bare bruge noget kompost", konkluderer han.

En kompostbeholder var da også det første, parret byggede, da de overtog lodden. Deres største beholder er lavet i sindrigt, tretrins system, så de kan flytte på haveaffaldet, når det er i en bestemt del af processen. Derudover er alle parrets bede dækkede med forskelligt haveaffald. I sæsonen bliver genboens slåede græsplæne fordelt på jorden og det samme gør hækken, når den bliver klippet. Om efteråret dækker de jorden til med halvt omsat kompost og en masse blade eller andre plantedele i et lag på 8-10 cm. Efter ganske kort tid er både græs og hæk ædt op. Det samme er nu træstammen, som de bød mig til kaffen.

Som en god bog

Jens og Sølvas fortælling er som en god bog, man ikke ønsker at lægge fra sig og den er fortalt med glæde over at blive fortalt. De vil gerne give noget videre. Dele med andre. Og det er de gode til. Udover at tale med mig og tage imod de nysgerrige fremmede, der går ind i deres have, holder de kurser i hele landet, besvarer spørgsmål over Facebook og sender nyhedsmails ud. Og så skriver de bøger sammen. Bøger om økologi og om, hvordan man ikke skal rode i jorden.

Jens og Sølvas guide

ØKOLOGISK DYRKNING I KOLONIHAVEN

Paragraf 1

Lad jorden i fred.

Paragraf 2

Lad være med at dyrke den samme afgrøde samme sted to år i træk (sædskifte).

Paragraf 3

Bland tingene godt sammen (blandingskultur).

Jens og Sølva har en hjemmeside, hvor du kan læse mere om økoselvforsyning, kompostering, deres opskrifter, snegleplage og meget mere. Den finder du her:

www.slottet-i-smoermosen.dk

"HVORFOR SKAL VI VÆRE MED

"Vi får jo kun et medlemsblad for kontingentet" hører man ofte. Det kan være svært at se fidusen ved at være medlem af Kolonihaveforbundet, hvis man ikke har oplevet at skulle bruge medlemskabet til noget konkret. I det tilfælde kan det føles som om, det er penge ud ad vinduet. Omvendt er det fantastisk at være medlem, når problemerne opstår.

Held i uheld

Simon Hald er bestyrelsesformand i en haveforening i Vestjylland. Da jeg taler med ham i telefonen, lyder han svært begejstret for Kolonihaveforbundets arbejde. Men sådan har det ikke altid været: "Min første opgave som nyklækket bestyrelsesformand var faktisk at finde ud af, om vi kunne udtræde af Kolonihaveforbundet. Vores medlemmer syntes, det var for dyrt at være medlem og kunne ikke se værdien af medlemskabet, når de kun fik Havebladet for pengene. Vi var derfor ikke positivt stemt over for Kolonihaveforbundet", fortæller han.

Svaret fra Kolonihaveforbundet var, at det ikke var muligt at udtræde som medlemsforening. Nu ser han tilbage på det svar med stor lettelse, for kort tid efter fik Simon og resten af bestyrelsen et opkald fra kommunen, der skulle ændre deres situation og deres syn på Kolonihaveforbundet.

I er ikke længere en kolonihaveforening, men en forening af nyttehaver

Bestyrelsen fik at vide af kommunen, at haveforeningen siden 1970 var registreret som en forening af daghaver, som i øvrigt ikke var beskyttet af Kolonihaveloven. Samtidig måtte deres huse ikke længere være reelle kolonihavehuse på 40 m², men nu kun 12 m². Således blev haveforeningen reduceret til en forening af nyttehaver.

Bestyrelsen kontaktede forbundskontoret, som straks knyttede en jurist og Vestjylland kreds på sagen:

"Vi har brugt forbundskontoret og kredsens jævnlige i knap 1,5 år med nogle højdepunkter, hvor det har været fra dage til uger. Vi har som bestyrelse fået god opbakning! Det har hjulpet os til at forstå og stå op for vores rettigheder. Da ingen i vores haveforening tidligere har stået i lignende situation, har vi

"tæppebombet" Kolonihaveforbundet med spørgsmål, og de har givet os svar på det, der var muligt at give svar på - kredsens har ikke bare givet os ret i alt, men været realistiske og kommenteret, når vi har været lidt for hurtige og urealistiske", fortæller Simon og fortsætter:

"De "kryptiske" og uforståelige e-mails og telefonopkald vi fik fra kommunen, oversatte Kolonihaveforbundet fra "jura-snak" til alm dansk for vores skyld. På den måde fik vi et bedre billede af situationen. Vi efterspurgt så, hvad vi selv kunne gøre og fik en udførlig to-do liste med kort- og langsigtet opgaver.

Den hjælp, jeg som amatørformand har fået til at blive frontfigur i en forening i kamp, har været uvurderlig", afslutter Simon.

Sagen er endnu ikke slut, men haveforeningen har ikke kæmpet alene. I de 1½ år, sagen har stået på, har Vestjylland kreds, forbundskontorets jurister og

I daghaver må man ikke overnatte, men kun opholde sig i dagtimerne.

Af Iben Sandra Svensson / Kommunikation og politisk betjening, Kolonihaveforbundet
Foto: Simon Hald

LEM AF KOLONIHAVEFORBUNDET?"

Simon Hald,
bestyrelsesformand i en
haveforening i Vestjylland.

Denne sag er ikke atypisk – vi arbejder løbende med sager, hvor foreninger på en eller anden måde bliver tromlet eller truet. Som eksempel arbejdede den ene af vores to jurister i 2018 med følgende sager (hvoraf nogle har været i 2-3 år og stadig ikke er afsluttet).

forbundsformand stået side om side med bestyrelsen for at sikre, at sagen får det bedst mulige udfald.

Derfor skal vi være medlem

Kolonihaveforbundet er dig, mig, din nabo og din haveforenings naboforening. Vi er et fællesskab af mange haveforeninger. Og fællesskabet gør, at vi står stærkere i alle situationer. Vi har større stemme i det politiske landskab, når vi skal kæmpe for en sag, der berører dig og mig. For eksempel, når vi skal sikre, at kommunen ikke kan tage din og min have fra os.

Fællesskabet er den værdi, man ikke altid kan opgøre i kroner og ører eller mærke i hverdagen, når man står i sin have. Det er kun Havebladet, vi kan sætte en decideret pris på. Og tendensen er, at bladet bliver et symbol på og en påmindelse om et medlemskab, man egentlig ikke ved, hvad man skal bruge til frem for et symbol på et stærkt fællesskab, som sikrer og arbejder for os alle.

TYPE SAG

ANTAL

Kontraktforlængelse: De haveforeninger, der ligger på lejet jord, skal have forlænget deres kontrakter med jordejer. Her sikrer vi, at haveforeningerne får forlænget kontrakterne med de bedst mulige vilkår.

16

Nye eller fornyelse af eksisterende deklarationer: Deklarationer er regler, der gælder for foreningens areal. Regler kan f.eks. være de byggregler, som man skal rette sig efter i en forening. Her går vi ind og arbejder for, at deklarationerne, så vidt muligt, stemmer overens med foreningens ønsker.

3

Lokalplaner: Lokalplaner er, ligesom deklarationer, regler for haveforeningens område. Hvor deklarationer ofte er skabt via forhandling, er lokalplaner bestemt af en myndighed. Vi forsøger at påvirke myndighederne gennem møder og høringssvar, så foreningerne får de bedst mulige vilkår.

3

Oprydning i ulovligt byggeri i hele kommune: Somme tider beslutter en kommunalbestyrelse, at kolonihaverne i deres kommune skal lovliggøres. Det skal ske NU og helst i går. Vi har selvfølgelig ikke mulighed for at trylle byggreglerne væk eller forlange, at vores kolonihavehuse ikke skal overholde reglerne. Men i de tilfælde forsøger vi at sikre, at fysisk lovliggørelse (nedrivning af husene) skal være allersidste mulighed. Ofte lykkes det at undgå nedrivning ved enten at ændre reglerne for byggeriet (tillade større byggeri), søge om dispensation eller måske indgå en aftale med myndighederne om, at foreninger og medlemmer først skal rive huse ned/lovliggøre i forbindelse med salg. På den måde får både medlemmer og foreninger mere tid og mere overkommelige rammer for at komme i mål med lovliggørelse af byggeri.

3

Ekspropriation: Ekspropriation betyder, at hele haveforeninger eller dele af en haveforening bliver flyttet. Dette vil typisk ske, fordi kommunen skal bygge ny jernbane, vej eller letbane. Hvis der er vedtaget en anlægslov, så kan vi ikke hindre flytningen (det bestemmer regeringen), men vi kan hjælpe med at sikre, at medlemmerne får de bedst mulige vilkår og ikke lider noget tab ved flytningen.

5

Kloakering: Flere og flere haveforeninger skal kloakere. Her går vi ind og forsøger at påvirke de overordnede vilkår for kloakering. For eksempel forhandler vi tidsplaner og finansieringsvilkår, så prisen forhåbentlig bliver overkommelig for alle medlemmer.

4

For meget betalt leje (i en hel kommune i årevis): I 2018 har vi oplevet sager i to kommuner, hvor jordejer i strid med foreningens lejekontrakter, har ladet lejen stige i alle haveforeninger i årevis. De penge, medlemmerne har betalt for meget i årevis, skal de kompenseres for på den ene eller den anden måde.

2

Forhandlinger ved flytning af kolonihaver på grund af f.eks. fredning eller Unescos kulturarv: Det sker, at haveforeninger ligger på noget jord eller i et område, der skal fredes. Her kan det ske, at dele af haveforeningen skal flyttes eller nedlægges. I det tilfælde går vi ind i sagen og sikrer, at medlemmerne ikke lider noget økonomisk tab så både medlemmer og myndighed forhåbentlig bliver tilfredse med udfaldet.

1

KONSULENTMØDE I SVENDBORG

Havekonsulenternes årlige konsulenttræf gik i 2018 til Svendborg, hvor Jann Poulsen er havekonsulent og havde arrangeret turene.

Af Hans Preisler
Fotos Grethe Bjerregaard

Selve mødet blev afholdt den 7. til 9. september på Hotel Svendborg. 13 konsulenter fra hele landet samt forbundsformand Preben Jacobsen og medlem af Konsulentudvalget, Peter Rønning-Bæk, deltog. Mødets formål er at samle landets havekonsulenter og Kolonihaveforbundets ledelse til orientering og faglig snak om aktuelle emner og arbejdsopgaver rundt omkring i kredsene og i Kolonihaveforbundet.

Mødets dagsorden

Dagsordenen var blandt andet Velkomst og Årets nye konsulenter, Årets plantesygdomme, Frugt- og Bærudvalgets arbejde, Havebladet, Nyt fra Kolonihaveforbundet, Havepræmieringen, Nyt fra konsulenterne samt Afsluttende evaluering af mødet. I orienteringen indgik bl.a. omtale af at Tage Kansager er ny konsulent i Midt- og vestsjælland, at Havebladet har fået nyt layout i 2018 og at der er skiftet annoncebureau. Også Kolonihaveforbundets kongres blev behandlet. Der arbejdes med fremtidens konsulentopgaver samt forslag om legitimationskort for de enkelte havekonsulenter. Se mere om konsulenterne i artiklen på side 47.

Ekskursioner

Årets ture var ligeledes særdeles gode med meget engagerede og vidende personer, der førte os rundt på de forskellige besøg. Vi blev klogere på den seneste forskning på Årslev forsøgsstation, æble- og frugthaven i Oure, besøg i H/F Byhaverne i Svendborg og i Medicinhaverne i Tranekær. Det har stor betydning for havekonsulenterne at de en gang om året kan mødes med forbundsledelsen, få en aktuel opdatering, samt mødes med hinanden på tværs af landets kredse til faglige diskussioner, ekskursioner og networking. Kolonisterne kan drage nytte af dette årlige møde, for dels lærer vi altid nye faglige ting på mødet, dels styrker vi vores interne faglige netværk, der f.eks. gør det muligt altid at kunne søge faglig hjælp hos en kollega.

BRANDFORSIKRING

– HVAD ER KRAVENE?

På Kolonihaveforbundets kongres i september 2018 blev det vedtaget at ændre forbundets standardlejevilkår således, at der fra 1. januar 2019 blev indsat et krav om brandforsikring.

Denne nye regel var efterspurgt af mange foreninger, da disse har den økonomiske risiko for oprydning efter brand, hvis huset ikke er brandforsikret.

De gældende standardlejevilkår kan som altid ses på Kolonihaveforbundets DialogNet.

Vi har fået en del spørgsmål om, hvad dette konkret betyder for foreningerne og for de enkelte medlemmer, og har samlet svarene her.

Hvem skal tegne forsikring?

Haver på lejet jord: Kravet om brandforsikring gælder for alle de medlemmer, som har en lejekontrakt, der er indgået på Kolonihaveforbundets standardformular. Det er uden betydning, hvornår denne lejekontrakt er indgået. Kravet er indsat i standardlejevilkårene i § 10, som gælder for disse lejekontrakter.

Det betyder så, at hvis man som medlem har en ældre lejekontrakt, fx den grønne eller blå lejekontrakt, som ikke har noget med Kolonihaveforbundets standardlejevilkår at gøre, så har man IKKE pligt til at tegne brandforsikring.

Nyttehaver: Nyttehaver, som anvender Kolonihaveforbundets standardlejekontrakt for nyttehaver uden medlemshuse eller uden medlemsejet byggeri, er ikke omfattet af kravet. Selvom disse haver er underlagt Kolonihaveforbundets standardlejevilkår er disse haver specifikt undtaget kravet om brandforsikring.

Nyttehaver, som anvender andre lejekontrakter end Kolonihaveforbundets standardlejekontrakt, er heller ikke omfattet af kravet om brandforsikring.

Andelshaver: Da kravet om brandforsikring følger af Kolonihaveforbundets standardlejevilkår, som ikke gælder for andelshaver, er andelshaver ikke omfattet af det.

Hvad skal forsikres?

Selvom man efter det ovenstående er omfattet af kravet om brandforsikring kan det være, at man alligevel ikke skal tegne den. Det vil være tilfældet, hvis det eneste byggeri i haven er et skur eller et væksthuse, som ikke anvendes til beboelse. Det kan være, at man har revet huset ned og nu skal bygge nyt. Her vil kravet om brandforsikring først blive aktuelt, når det nye hus er opført og godkendt.

Hvad nu hvis foreningen gerne vil have alle med i forhold til forsikring uanset lejekontrakt?

Hvis bestyrelsen i foreningen gerne vil indføre kravet om brandforsikring for alle medlemmer uanset hvilken lejekontrakt de har, kan dette gøres ved at ændre foreningens vedtægter. Det vil sige, at bestyrelsen stiller forslag om dette ved en generalforsamling. Bliver det vedtaget med det nødvendige flertal, vil alle medlemmer nu være omfattet af kravet om brandforsikring. Det er vigtigt, at forslaget gør det klart, hvornår kravet konkret skal indtræde.

Forslaget kan naturligvis også stilles af et medlem.

Hvordan skal bestyrelsen i foreningerne kontrollere, at der er tegnet forsikring?

Dette er helt op til foreningerne selv efter, hvad der passer ind hos dem. Det kan fx være ved at medlemmerne én gang om året skal møde op på foreningens kontor indenfor et nærmere angivet tidsrum og fremlægge kvittering for betaling af forsikringspræmie.

Foreningens bestyrelse har pligt til at påse, at kravet om brandforsikring overholdes på samme måde, som bestyrelsen skal påse, at de øvrige betingelser i medlemmernes lejekontrakter overholdes. Bestyrelsen er dog ikke en tilsynsmyndighed, og det vil altid være en konkret vurdering, hvad der kan kræves i forhold til kontrol af medlemmerne.

Hvis et medlem ikke tegner brandforsikring, når der er et krav herom, kan dette føre til, at lejekontrakten ophæves.

Kolonihaveforbundet tilbyder fællesforsikringer for foreningerne, som kan være billigere og lettere at administrere. Læs mere om dette på DialogNet under "Fællesforsikring".

SÅDAN LOGGER DU PÅ DIALOGNET

DialogNet er for dig, bestyrelsen i din haveforening og din kreds.
Her finder du regler, vejledninger og seneste nyt fra Kolonihaveforbundet.

www.kolonihaveforbundet.dk

DialogNet er kun for medlemmer af Kolonihaveforbundet. Derfor kræver det et login. Du finder indgangen i øverste, højre hjørne af vores hjemmeside.

Medlemsnummer og adgangskode

Hvis det er første gang, du logger på DialogNet, skal du bruge dit medlemsnummer som brugernavn og dit postnummer fra din hjemmeadresse.

TIP

Find dit medlemsnummer (kaldet kundennummer) ved adressefeltet på Havebladets bagside

Menulinjen ligger i bunden

Dialognet har en menulinje i bunden af siden. Du kan klikke på menulinjens kategorier (medlem, bestyrelse osv.) og komme ind til relevante dokumenter og vejledninger. Prøv dig frem og tryk på hjem i nederste, venstre hjørne, når du vil tilbage til forsiden.

Download DialogNet til din smartphone eller tablet

Du kan hente DialogNet til din mobil eller tablet via Google Play eller App Store. Du kan søge DialogNet app'en frem ved at søge efter "Kolonihaveforbundet"

Af Iben Sandra Svensson / Kommunikation og politisk betjening, Kolonihaveforbundet

KÆRE HAVEFORENINGER

MANGLER I EN KASSERER?

**HAR I SVÆRT VED AT FINDE KASSERERE
I FORENINGEN, ELLER HAR I BRUG FOR
AT FÅ FRIGIVET TID TIL ANDRE
VIGTIGE PROJEKTER?**

En service

Foreningsservice Økonomi er et servicetilbud til jer, som mangler hænder eller tid til arbejdet.

Aftalen omfatter

- Opsætning af kontoplan
- Bankkonto, som forbundskontoet har ansvar for og afstemmer i forhold til det bogførte
- Opkrævning af haveleje, fællesarbejde og kontingent mm. via Nets
- Opfølgning og udsendelse af rykkere for manglende betaling
- Betaling af fremsendte fakturaer
- Indtastning af budget
- Udskrivning af budget-, og forbrugsrapport så I som bestyrelse har overblik
- Opstilling af simpelt regnskab, når året er omme

KONTAKT OS

Hvis I er interesserede i at høre mere om Foreningsservice Økonomi, så skriv til Jimmy på:

jj@kolonihave.dk

så sender han jer priser og beskrivelse af ordningen.

**Vi
hjælper
dig!**

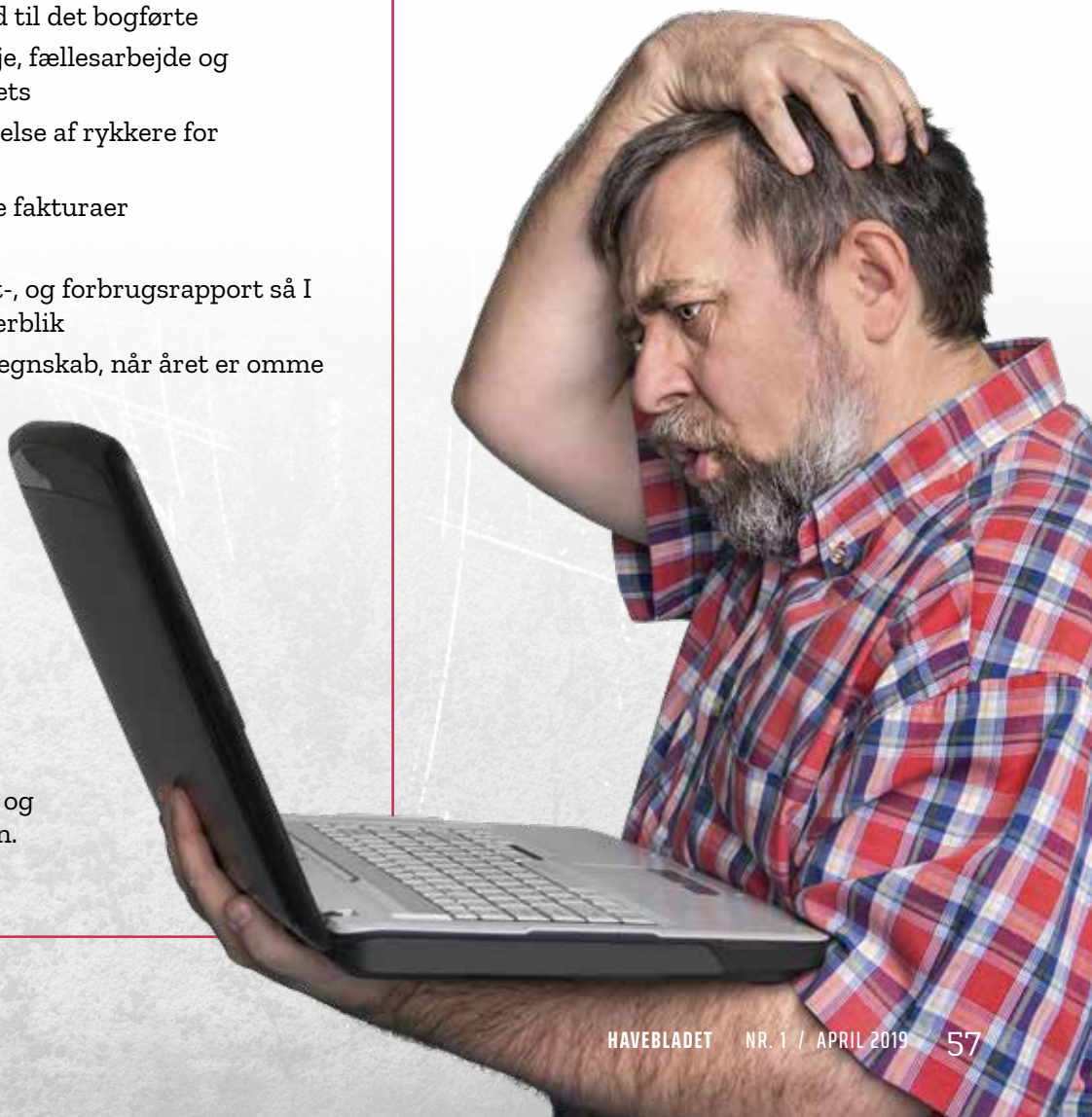
OPKRÆV LEJE

SEND RYKKRE

**UDARBEJD
REGNSKABSRAPPORT**

BOGFØR

INDTAST BUDGET

KOLONIHAVEFOBUNDET ØNSKER TILLYKKE

BRØNDBY

40 ÅRS JUBILÆUM

Den 11. marts havde H/F Brøndby Haveby, afd. 7, 40 års jubilæum. I den anledning afholdes en reception lørdag d. 11. maj kl. 9-11 i foreningshuset, Syvvejen 7, 2605 Brøndby. Her vil vi byde på morgenkaffe m.m. Foreningsforbindelser samt venner af huset er velkomne.

Bjarne Taarnager, formand

AALBORG

JØRGEN BERTHELSENS MINDE - 50 ÅRS JUBILÆUM

H/F Jørgen Berthelsens Minde blev stiftet d. 29. april 1969. Det var dengang ude på landet, beliggende i Aalborg Øst, med køer og marker omkring sig.

Det gamle selskab lå inde i byen, men udviklingen betød at der skulle være industri, så haveforeningen blev nedlagt sidst i tresserne. Der var ikke mange af de gamle haveejere der ville med så langt uden for byen, men i slutningen af 1971 var alle 142 haver udlejet. I 1974 blev vi udvidet med 30 haver, så i dag er vi 172 haver med et dejligt friareal midt i foreningen, som er samlingspunkt for alle arrangementer og et dejligt sted for børnene at tumle sig på. Der er med tiden også blevet placeret et dejligt fælleshus, som bliver brugt til banko, fællesspisning, loppemarkeder og meget andet. Der er 3 haveejere, som har været med fra starten og de er meget glade for deres haver. Ellers er der jo sket en stor udskiftning - der er således mange unge, der bliver kolonister i dag.

Inger Kløjgaard, formand

AALBORG

HAVESELSKABET FJORDGLIMT HOLDT 90 ÅRS JUBILÆUM

Den 8. september 2018 holdt Haveselskabet fjordglimt i Aalborg 90 års jubilæum. Foreningen blev grundlagt den 16. marts 1928 med stiftende generalforsamling på Hotel Hafnia i Aalborg. Foreningen har siden da været til glæde og gavn for de mange medlemmer, der har haft have her gennem tiden. Alle de gode år blev fejret ved en reception for foreningens venner og medlemmer.

Receptionen foregik i stortelt ved fælleshuset. Her præsenterede foreningens formand Preben Hansen til stor fornøjelse for medlemmerne et skriv om Fjordglimts historie gennem 90 år. Dagen bød derudover på mad, drikke og god musik. På bestyrelsens vegne ønsker vi Fjordglimt til lykke og ser frem til at fejre 100 års jubilæum næste gang.

Astrid Heidemann Lassen

AARHUS

HF SKOVLUNDEN - 60 ÅRS HAVEJUBILÆUM

Her ses Ellen og Bent ved haveforeningens 75 års jubilæum i 2008

Ellen og Bent Jacobsen har den 25. april 2019 haft have i H/F Skovlunden i 60 år. De har i alle årene boet i have nr. 97 i sommerhalvåret, kun lige afbrudt et par uger i forbindelse med et par fødsler. Bent var i en årrække vurderingsmand, og parret har i alle årene været aktive i alle sociale tiltag i foreningen. Have nr. 97 har i flere omgange fået præmie, og Ellen og Bent passer stadig - trods alderen - selv haven. Bent blev i januar 2019 90 år, og Ellen nærmer sig de 89. Ellen og Bent blev på haveforeningens generalforsamling i år udnævnt til æresmedlemmer af H/F Skovlunden. I ønskes begge hjertelig tillykke med jubilæet.

Frank Karlsen (formand)

HILLERØD

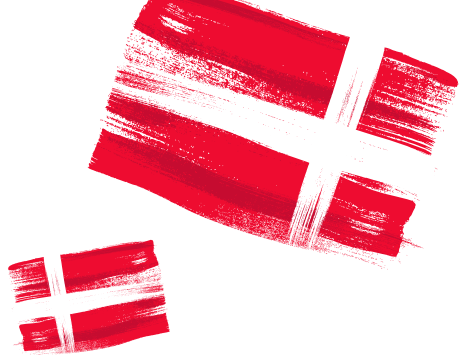
100 ÅRS JUBILÆUM

Den 16. marts kl. 10-14 afholdt Haveselskabet Frederiksborg 1919 sin fejring af 100-års jubilæet ved en reception.

Bestyrelsen

Frist for
manuskripter til
Havebladet #2 2019:
8. april

60 år er længe
at have sin kolonihave.
Vi hører gerne fra
andre, der har opnået
det samme - eller
måske endnu
flere år?

SKIVE

25 ÅRS MEDLEMSJUBILÆUM I H/F LÆRKEVANG

Egon Christensen, formand for kolonihaveforeningen Lærkevang i Skive, havde den 26. februar 2019 25 års jubilæum som bestyrelsesmedlem og formand.

Han har været med helt fra H/F Lærkevangs start i 1982 og har igennem årene også været aktiv i kredsarbejdet både som bestyrelsesmedlem, kasserer og som vurderingsmand og er stadig aktiv i det lokale Skive fælles kolonihaver. Han kan fortælle rigtig mange historier om kolonihaver og fællesskab. Man kan altid få et godt råd af ham – især Egon's køkkenhave er misundelsesværdig og han fremavler også rigtig mange sommerblomster. Ely og Egon tilbringer mange timer i haven, og der er altid tid til en øl eller en kop kaffe.

Karen Margrethe Møller og Keld Lavesen

Udgivelsesterminer for Havebladet 2019

Nr. 2: Primo juni
Nr. 3: Primo august
Nr. 4: Primo oktober

ADRESSEÆNDRING OG HAVEBLADET

Hvis du flytter eller har ændringer til din adresse, skal du give besked til bestyrelsen i din haveforening. Bestyrelsen retter adressen i vores medlemssystem, så havebladet bliver sendt det rigtige sted hen.

KOLONIHAVEFORBUNDETS HJEMMESIDE

På Kolonihaveforbundets hjemmeside, **www.kolonihaveforbundet.dk** har du adgang til DialogNet. Her finder du mange oplysninger om kolonihavelivet samt Havebladet som pdf-fil.

FIND DIT MEDLEMSNUMMER (KUNDENUMMER)

Hvis du skal bruge dit medlemsnummer finder du det til højre ved dit adressefelt bag på Havebladet, hvor det dog kaldes kundennummer. Du skal bl.a. bruge nummeret når du vil logge på DialogNet.

SEND ET PAR ORD

Har jeres forening jubilæum? Har et af jeres medlemmer jubilæum? Er der noget, I gerne vil fortælle andre kolonister om? Så send et par ord enten pr. e-mail til info@kolonihave.dk eller pr. post til

Kolonihaveforbundet
Smedeholm 13 C, 2. th.
2730 Herlev

500-600 anslag i alt er fint.

SolarMagic er markedets bedste og billigste luftsolfangersystem, hvilket er dokumenteret i den eneste helt uvildige test af luftsolfangersystemer i Danmark.

Den bedste gave du kan gi dig selv og dit havehus.

Særligt tilbud kun til kolonihavebladets læsere.

1 stk. SolarMagic model M40wall, som vist på billedet Nu til 1.950,- før 2.500,- Spar 550,-

(Passer til et hus på op til 50m2. Leveringsomkostninger 200,- kan kun bestilles ved tlf. henvendelse på 60231200, da prisen er forbeholdt kolonihavebladets læsere)

SolarMagic, Kammersgårdsvej 36, 7760 Hurup
Tlf. 6023 1200 - kontakt@solarmagic.dk
www.solarmagic.dk

MULDTOILET

Den perfekte løsning til dit fritidshus

GRATIS SPECIALMULD VED BESTILLING

Bestiller du et muldtoilet inden udgangen af maj måned kvitterer vi med 2 poser specialmuld uden beregning, værdi kr. 330,-.

Du skal blot skrive "Havebladet" i feltet "bemærkninger til ordren" ved bestilling.

green.karma
- Dit Muldtoilet

www.greenkarma.dk

Lugtfrit—Nemt at installere—Kræver hverken vand eller afløb

- * Fantastiske priser på kvalitetsfrø
- * Heirloom og økologiske frø
- * Fri fragt ved køb over 30 kr.
- * Blomster-og grøntsagsfrø
- * Kvalitets-haveredskaber
- * Fairy Gardens / fe-haver
- * Andet spændende til haven
- * Super kundeservice

www.haveisten.dk
Industrivej 3A tv.
5500 Middelfart

Brug koden "HB1" og få 20% rabat på dit næste køb i 2019
Kan ikke kombineres med gavekort eller andre rabatter

Kolonihavehuse & Bjælkehytter

Danmarks
største
sortiment
kolonihave-
huse

Model Vorsø 2

14,5 m², 44 mm kraftige bjælker.

Komplet byggesæt bestående af bundramme, væg i massive bjælker 44 mm, trægulv, spær, tagbrædder, sternbrædder, vinduer og døre samt diverse lister. Vinduer leveres med termoruder, sprosseramme, beslag, greb og lås.

Nu kun kr. 27.900,- inkl. moms og lev.

Byggevarer er uanset, ekel, montageværkt, tagbekledning, fundamenter, isolering og montage.

KONTOR & UDSTILLING: BYTOFTEN 10 - 5590 LANGESKOV - TLF. 70 23 15 51 - MAIL: NYNORM@NYNORM.DK
UDSTILLING: HÅNDVÆRKSVEJ 82, 4000 ROSKILDE (åbent alle dage, dog kun bemandet torsdag 9.30 - 14.00)

nynorm
SIDEN 1975

WWW.NYNORM.DK

FRITIDSHUSE

Skal du have bygget nyt kolonihavehus eller fritidshus, eller skal du have renoveret det hus du allerede har, så kontakt os.

Kongelundshusene®
er høj kvalitet til
ATTRAKTIVE PRISER

KONGELUNDHUSENE APS

Toftøgårdsvej 9 · 4622 Havdrup
T: 40 15 70 09 · mail@kongelundshusene.dk

WWW.KONGELUNDHUSENE.DK

HAR DU NOGET PÅ HJERTE?

Har du noget på hjerte, som du mener kan være af generel interesse for alle kolonister, er du velkommen til at komme med et indlæg i Havebladet under rubrikken Dit synspunkt. Indlægget må ikke være på mere end 3600 anslag inkl. ordmellemler mv., det må ikke være personrelateret og det vil ikke blive kommenteret. Hvis indlægget bringes og det er for langt forbeholder redaktionen sig ret til at forkorte.

"Det bedste
jeg nogensinde har gjort!"

Kildesorterende toilet til kolonihavehuset. Stor succes ved test i 10 kolonihaveforeninger.

ÅBENT HUS
Tirs. 9. april kl. 16-18
Man. 15. april kl. 17-19
Tors. 25. april kl. 16-18
Tors. 2. maj kl. 16-18
Man. 6. maj kl. 17-19

Separatts topmodel
Villa 9000

Kampagnepris
kun kr. 5.595,-

Backlund Ecology
Holmebjerg 21,
2950 Vedbæk
60 93 14 53
backlund@backlund.dk
www.backlund.dk

– gode tilbud
til haven

e-muld

- også
i bigbags

Muld
Spagnum
Barkflis
Træflis
Topdressing
Grus
Granitskærver

Levering med lastbil
eller afhent selv
Container udlejning

Beregn selv pris på
www.l-n-g.dk

Lyng Naturgødning

Slangerupvej 16 · 3540 Lyng

48 18 73 50

Åben hverdage kl. 7-16

Lørdag kl. 9-13

Tagpapdirect

SHINGLES TAGPAP

Vores shingles tagpap udnytter innovativ teknologi til at forbedre shingles' præstationer med mindre vægt.

Alle shingles tagpap er produceret, så det giver en overlegen holdbarhed og fleksibilitet. Holdbarhed mindst 40 år alt efter forhold.

Kun 216,- pr. pakke. (sort)
(3 m2 pr. pakke, som dækker 2,5 m2)

Fås i flere forskellige farver.

Sort

Grøn

Rød

www.tagpapdirect.dk

Tlf: 70 23 15 51 - E-mail: salg@tagpapdirect.dk

Birkedalhuset

- Vær din egen arkitekt og byg hvad du drømmer om.
- Vi leverer alle typer hytter og huse som selvbyg, medbyg eller totalentreprise.
- Mere end 650 kvalitetshuse leveret siden 2003.
- Få udarbejdet et gratis og uforpligtende tilbud

www.birkedalhuset.dk · Tlf. 2420 6009

ROSER Kæmpe udvalg i roser til haven **fra kr. 32,-**

FRUGTTÆER 2-3 års træer
Bland selv: Æbler, pære, kirsebær, blommer
og meget mere. Pr. stk. 119,- **Ved køb af 10 stk. fra kr. 98,-**

Alle træer kæmpe udvalg i størrelser op til 800 cm.

BUNDDÆKKE PLANTER
Stort udvalg med priser **fra kr. 8,-**

Hækplanter i alle udgaver og størrelser.

Læhegns planter, kæmpe udvalg.

Skal du bruge læhegn hjælper vi gerne med sammensætningen,
så det kommer til at passe til den enkelte.

Planteskoler.dk

Hestbjergvej 6, Vind | 7500 Holstebro
Tlf.: 97 43 00 88 | mail@planteskoler.dk

Alle priser er ekskl. moms og fragt.

Narcisser

Af en eller anden grund har narcisserne ikke fået helt samme betydning som tulipanerne, men når det gælder holdbarhed i haven er narcisserne i virkeligheden langt mere holdbare. Mange af dem kommer igen år efter og man kan plukke af dem til vaserne mens tulipanerne har en tendens til at forsvinde efter nogle år.

Der er ikke helt så mange sorter af narcisser som der er af tulipaner, men hvis man nogen sinde skulle få mulighed for at besøge den hollandske blomsterløgpark Keukenhof, som en hel del rejsebureauer laver ture til i det tidlige forår, er der mange forskellige typer af alle slags løgplanter, supleret med tidlige sommerplanter. Billederne her stammer fra et besøg i et nærliggende løgmuseum.

Narcisser, *Narcissus*, er nogle af forårets dejlige budbringere.

1. *Narcissus* 'Cum Laude'
2. *Narcissus* 'Sovereign'
3. *Narcissus* 'Youth'
4. *Narcissus* 'St. Peter'
5. *Narcissus* 'Wild Carnival'
6. *Narcissus* 'Apricot Whirl'

INSTALLATION OG SERVICE AF CERTIFICERET INSTALLATØR

VARMEPUMPEPARTNER

*De bedste
varmepumper til
den bedste pris.
Helt enkelt!*

Ring eller skriv til Anders
for en uforpligtende snak om
dine muligheder.